

SM. Remigie Anna Češíková SCB

Matka Vojtěcha - služebnice Boží

STATEČNÝ SVĚDEK VÍRY



Im. Bojlecha Hasmandova

SM. Remigie Anna Češíková SCB

Matka Vojtěcha - služebnice Boží

STATEČNÝ SVĚDEK VÍRY

Obsah

Úvod.....	9
Předmluva.....	11
Rodina a dětství.....	15
Čekatelkou a učitelkou.....	25
Vstupuje do noviciátu.....	31
Prachatice.....	35
Uvězněna a odsouzena v monstrprocesu.....	39
Ve Vidnavě po propuštění z vězení.....	47
Generální představená.....	55
Nemoc a poslední dny života.....	63
Duchovní odkaz Matky Vojtěchy.....	67
Závěrem.....	73
Abstract.....	76

Nebojte se mého kříže

Někdy mívám dojem, že ve svém křesťanské životě chceme všechno snadno a rychle a ještě zadarmo. Bez toho, aniž bychom se dotkli Kristova kříže. Aniž bychom se dotkli něčeho, co je těžké, co vyžaduje boj nebo zřeknutí se pochybných cest. Žijeme v „klouzavé“ společnosti, kde se stanovují zásady tak, aby byly především výhodné. Tento způsob života ale nemůže vést k radosti z vítězství. A Pán Ježíš by možná řekl: »Nebojte se mého kříže. Pojdte se mnou, já se vámi proslavím. I vy se stanete vítězi nad tím, co je špatné a zlé. Buďte se mnou a stanete se mými svědky, mou slávou.«

Matku Vojtěchu Hasmandovou, tehdy již generální představenou sester boremek, jsem osobně poznal během svého kaplanského působení ve Znojmě. A vepsala se hluboce do mého srdce. S láskou přijímala všechny kříže, které jí Pán svěřoval, byla světlem na cestě každému, kdo vyhledal její pomoc nebo jen potřeboval utěšit. Svědectví jejího života nám odkazuje nepochybnou zkušenost světic a světců všech dob, že řešení jakékoliv životní situace je nám vždycky tak vzdálené, jak jsme my vzdáleni od Boha. Jestliže jsme Bohu nablízku, je řešení i nejsložitějších situací nedaleko. Dokonce se zdá, že právě v těchto zapeklitých situacích si Bůh libuje a skrze své svaté v nich ukazuje svou slávu. Světci se na rozdíl od nás nesnaží Boha pochopit. Oni s ním prostě žijí.

A Matka Vojtěcha své předchůdce následovala v tom nejniternějším – ve svém bezvýhradném odevzdání se Kristu. Věděla, že jít do služby neznamená jít někam, ale k někomu. Věděla, že zřici se sebe sama, najít způsob, jak darovat vlastní život, je vrcholným uměním života.

Život s Ježíšem je cesta v realitě tohoto světa. Tohoto. Ne nějakého vysněného, ideálního. V takovém nežila ani Matka Vojtěcha. Nebýt našeho tolik kritizovaného světa a jeho nedostatků, nevyrostl by ani žádný světec. Doby krizí a přerodů byly vždy dobami velkých duchovních osobností. Také dnešní doba je výzvou ke svatosti. K opravdovosti života a věrnosti evangeliu. Není to šance pro každého z nás?

Mons. Vojtěch Cikrle
biskup brněnský

Předmluva

V roce 2013 prožíváme v celé církvi jubileum 2. vatikánského koncilu jako Rok víry. V naší zemi si také připomínáme jubilejní 1150. výročí příchodu soluňských bratří, Otců naší víry, na Velkou Moravu. K těmto oslavám se přidává i jubileum sestry boromejky, služebnice Boží Matky Vojtěchy Hasmandové.

Kým byla Matka Vojtěcha?

Narodila se 25. března 1914 v Huštěnovicích. Boží volání k zasvěcenému životu zaslechla již ve velmi mladém věku. Po období řeholní formace a studiu na učitelském ústavu v Praze působila jako učitelka, ve válce pak jako ošetřovatelka, zastávala službu představené komunity v Prachaticích. Pro údajnou velezradu zakoušela osm let komunistického žaláře. Po propuštění žila ve Vidnavě u polských hranic v početné komunitě sester. Od roku 1970 byla Boží prozřetelností postavena do úřadu generální představené Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského ve Znojmě-Hradišti. V tomto postavení zde působila až do své smrti 21. ledna 1988.

21. ledna 2013 uplyne 25 let od její smrti ve Znojmě-Hradišti a 25. března 2014 uplyne 100 let od jejího narození v Huštěnovicích u Velehradu.

Tato okolnost i souhra několika jubileí nás vedla k tomu, že jsme se ve společenství rozhodly přiblížit život Matky Vojtěchy české církvi i celé společnosti. Připravily jsme tedy putovní výstavu s názvem:

MATKA VOJTĚCHA – SLUŽEBNICE BOŽÍ / „STATEČNÝ SVĚDEK VÍRY“

Z toho důvodu jsme oslovily biskupy, kněze a další osobnosti, jejichž život je nějakým způsobem spojen s místy, kde Matka Vojtěcha prožívala svůj život. Výstava byla zahájena 20. ledna 2013 v Brně, tedy v diecézi, ve které se rozběhl beatifikační proces. V katedrále sv. Petra a Pavla byla sloužena děkovná mše svatá za život Matky Vojtěchy, večer téhož dne se v kostele sv. Jakuba uskutečnila vernisáž, která otevřela vlastní výstavu.

Další jubilejní dění se odehrálo v Praze, v kostele sv. Karla Boromejského na Malé Straně. Za účasti biskupů byla sloužena mše svatá za dobrý průběh beatifikačního procesu služebnice Boží a po mši svaté otevřena výstava v aule nemocnice při mateřinci sester. Výstava postupně navštívila i další místa spojená se životem a smrtí Matky Vojtěchy, rovněž ta, kde sestry boromejky působí v současnosti, a dále sídelní města českých a moravských biskupů. Výstava skončí na Velehradě na Moravě a na Velehradě v Římě. Tato výstava se stala námětem i obsahem této knihy.

Představenou po 2. vatikánském koncilu

Její služba generální představené byla zasazena do doby po ukončení 2. vatikánského koncilu a vrcholila v roce 150. výročí působení sester boromejek v České republice.

»Je naší povinností dát se s radostí a beze strachu do práce, kterou vyžaduje naše doba, a pokračovat tak v cestě, po které církev kráčí už téměř po dvacet století.« Slova papeže Jana XXIII., kterými zahájil 2. vatikánský koncil, velmi dobře vystihují nasazení, s jakým Matka Vojtěcha přistupovala k naplňování koncilních výnosů ve svém společenství.

»I letos stojí před námi velký úkol – obnova podle 2. vatikánského koncilu. Prohloubení našeho duchovního života je nesmlouvavou povinností každé z nás. Lhostejnost k těmto úkolům by se mohla stát osudnou pro naše duše. Nezapomínejme, že jsme vyvolený lid Boží a že církev – světlo národů – je světlem i naším řeholním životem, našimi sliby, životem modlitby a obětí. Usilovnou snahou o dobro přispíváme k záři jejího světla.« (Dopis do nového roku 2. ledna 1971)

»Matka Vojtěcha se narodila 25. března, v den, kdy si připomínáme navštívení Panny Marie Božím poslem. V brněnské diecézi žila dvacet jedna let, osmnáct let byla generální představenou ve Znojmě-Hradišti. Během této doby se stala pro každého příchozího oázou. Každý, komu bylo – obrazně řečeno – zima, byl v její přítomnosti ozářen a proteplen Boží blízkostí. Její život byl i přes tlaky totalitního režimu proniknutý radostí z povolání ke službě Bohu a druhým lidem. Při setkání s ní jsem vnímal blízkost ženy, která cele patří Bohu. Jako začínajícího kněze ‘v kněžské pubertě’ mne obdarovávala svou důvěrou a povzbuzovala svou věrností.

‘Zůstaňte věrny svým slibům,’ píše svým sestrám, ale platí to také pro nás kněze i pro všechny žijící v manželství. Ona vždy věřila, že ve všem těžkém, čím prochází, je Bůh s ní. Jako by každé sestře s noblesou říkala: ‘Rozpomeň se, co jsi slíbila. Zůstaň věrná! Stojí to za to!’« vzpomíná na setkávání s Matkou Vojtěchou brněnský biskup Mons. Vojtěch Cikrle.

Dne 28. listopadu 1996, tedy za necelých devět roků po její smrti, otevřel v Brně její beatifikační a kanonizační proces. Rozhodnutí pro svatost od útlého mládí se táhne jejím životem jako červená nit. Ke svatosti volala také sestry svého společenství i všechny, kdo s ní byli v kontaktu.

Osobní svědectví o Matce Vojtěše

Poprvé jsem se s Matkou Vojtěchou setkala celkem náhodně v červenci v roce 1970. Matka přijela do mé rodné obce Boršice u Blatnice navštívit P. Remigia Janču, který zde působil. Bylo vzácné vidět v naší malé vesnici řeholní sestry, a tak mě jejich přítomnost velmi upoutala. Dá se říct, že jsem je viděla poprvé zblízka. Jejich návštěva u nás na faře se opakovala. Otec Janča několika děvčatům tlumočil přání sester na výpomoc v domě, kde sestry náhle onemocněly. Nechala jsem se oslovit.

Odjela jsem s děvčaty na prázdninovou brigádu u postižených dětí ve Šternberku u Olomouce. Tam jsem více poznala život a práci sester a objevila jsem i své povolání ke stejnému způsobu života – ke skrytému apoštolátu milosrdenství.

Při dalším setkání u nás ve farnosti jsem oslovila Matku Vojtěchu a svěřila jí svou touhu stát se sestrou boromejkou. Bylo mi tehdy 16 let, navštěvovala jsem gymnázium, byla doba normalizace a já jsem si myslela, že musím počkat, až to půjde, až to bude možné. Ale ono to šlo i tajně. Více dívek toužilo po zasvěceném životě. Matka Vojtěcha porozuměla této výzvě mladých.

Poslala starší zkušené sestry v civilním oblečení do nově pořízených rodinných domků, bytů, jen aby nám, které jsme chtěly žít stejným způsobem života, umožnila žít sice ve skrytosti před veřejností, ale naplno řeholní život v malých komunitách, v nichž nechyběla ani svátostná přítomnost Pána Ježíše. Až po čase jsem si uvědomila, že mnoho riskovala, když nám v této době umožnila vstoupit do společenství.

Spolu s P. Janem Evangelistou Urbanem, františkánem, zakladatelem sester Apoštolátu, s P. Janem Evangelistou Víchou, kapucínem, připravili výborný formální materiál pro řeholní dorost. Sama Matka nás při pravidelných setkáních zkoušela, známkovala a povzbuzovala k dalšímu studiu. Z každého osobního setkání s ní, což pro mě vždy bylo svátkem, jsem si odnášela zkušenost její moudrosti a lásky. Byla duchovní matkou, které leží na srdci zdravý růst a rozvoj mladé sestry. Zakoušela jsem, že mi vidí až do srdce. Byla na nás mladé a tajné sestry také velmi náročná. Kladla nám pravidla pro naše oblékání a veřejné vystupování, abychom i v civilním oblečení prožívaly, že patříme Pánu – skromné, nenáročné, ale vždy elegantně oblečené. Přitom obezřetné ve společnosti, která nesměla odhalit naše tajemství. Sestru Vojtěchu jsem poznala jako Matku, generální představenou. Takto jsem s ní byla v kontaktu po osmnáct roků její služby.

Od té doby, kdy jsem mohla v Římě spolupracovat na přípravě římské části jejího beatifikačního procesu (v letech 2004 až 2009), a zvláště nyní jsem začala poznávat, že ještě dříve než nás vedla jako naše představená, žila velmi intenzivní život s Bohem. Už v dětství se rozhodla pro svatost a tomuto rozhodnutí zůstala i v nejtěžších obdobích života věrná. Pochopila jsem, že věrnost milosti povolání ji učinila plodnou v každém období života a v úkolu, který jí byl právě Boží prozřetelností svěřen.

Setkávám se s ní nyní především studiem jejího života a materiálů, které nám zanechala, dopisů, které napsala a které nám poskytli její přátelé a příbuzní po její smrti. Pociťuji při tom radost, jež mě přesvědčuje o tom, že v jejím životě nechyběla skvělá spolupráce s působením Ducha svatého, tedy svatost života.

SM. Remigie Češíková
postulátorka procesu Matky Vojtěchy, Řím, 23. února 2013



Kostel sv. Anny
v Huštěnovicích.

Rodina a dětství 1914–1927

Sestra Vojtěcha, křestním jménem Antonie, doma nazývaná Tonečka, se narodila 25. března 1914 v Huštěnovicích, nedaleko od Velehradu. Dne 1. dubna 1914 byla v kostele svaté Anny v Huštěnovicích pokřtěna.

Její otec Florian Hasmanda, narozený 3. května 1854, domkař, a matka Rosalie, rozená Chrástková, narozená 28. září 1881, byli sezdáni 6. listopadu 1901 v Huštěnovicích. Velký věkový rozdíl mezi rodiči nepůsobil problém v jejich společném životě, naopak, toto manželství bylo požehnané dětmi. Tonečka měla šest sourozenců: nejstarší sestru Marii, narozenou 1902, bratra Augustina, narozeného 1904, sestru Klementinu, narozenou 1906, sestru Františku, narozenou 1908 (stala se sestrou boromejkou, řeholním jménem Simeona), sestru Annu, narozenou 1912 (také se stala sestrou boromejkou s řeholním jménem Emilie) a jediného mladšího bratra Vojtěcha, narozeného roku 1920.

Když bylo Tonečce necelých šest let (4. února 1920) zemřela jí matka Rosalie. Péči o mladší sourozence převzala nejstarší sestra Marie. Nejmladší Vojtěšek vyrůstal u tety Chrátkové (maminčiny sestry), do rodiny se vrátil, až dorostl natolik, že o něj mohly pečovat jeho vlastní sestry. I po maminčině smrti se v rodině zachovávaly všechny zbožné zvyky: v postní době růženec, společná modlitba před jídlem, pravidelné návštěvy bohoslužeb...

Společný život početné rodiny se hluboce vtiskl do dětské duše malé Tonečky, živil její zdravou fantazii, pomohl jí velmi rychle zrát, rozvíjet se a stal se jejím velkým bohatstvím. I po mnoha letech s velkou láskou vzpomínala na významné okamžiky. A možná právě těžké životní okolnosti ji vedly k milým vzpomínkám. V jednom dopise z vězení, který nikdy nebyl sestře Marii doručen, sestra Vojtěcha s láskou vzpomínala: *»Tak vzpomínám, drahá Mařenko, na všechny mé Štědré večery, které jsem trávil doma. Nepamatuji se na maminku, na její krášení štědré večere, ale mám ve vzpomínkách Tebe, Tvé chystání, Tvou práci a snahu, abys nahradila tak početné rodině s pomocí tatínkovou tu, která nám tak brzy odešla... Vidiš, Mařenko, tenkrát mně to připadalo a jistě i ostatním jako samozřejmost, že vše je Tvou starostí. Tvá že je to povinnost; dnes – ovšem – chápu všechno hlouběji a jsem Ti tolik vděčná za ty krásné chvíle, za starostlivou péči, za kouzlo Vánoc a hlavně za to, že ses vždy starala, abychom nepocítovali, že jsme už bez maminky. Však si myslím, že i mamince se lépe umíralo, když viděla Tebe – spolehlivou a pečlivou. Bůh Ti to odplatí!«* (Z dopisu sestře Marii, Pankrác, 14. prosince 1957)

V letech 1920–1925 navštěvovala obecnou školu v Huštěnovicích. Dne 12. května 1923 poprvé přijala eucharistii. O mnoho let později na tento den vzpomíná ve svém dopise rodné sestře Aničce (sestře Emilii):



Rodiče –
Rosalie
a Florián
Hasmandovi



Marie Vojtěšková, nejstarší sestra.



Křtitelnice, kde byla Antonie pokřtěná.

»Emilko, díky za dopis. Připomínalas mi dětství, kdy jsme se tak rády šplhaly na naše dva krásné velké bezy. Ano, vím, žeš touživila být lehká jako čmeláci a včelíčky, abys mohla na ty nejmenší větvičky s nejkrásnějšími květy.

Mně se také vybavila vzpomínka z mládí v souvislosti s naším bezem. Bylo to v den mého prvního svatého přijímání. Seděla jsem po mši svaté v koruně bezu a radovala jsem se, že Host mé duše je v kytici. Nemohla jsem pochopit, že mě voláte už k obědu. Vážně jsem odpověděla, že to teď nejde. Ale protože nikdo neměl pochopení pro mé vysoké myšlení, ba Fanyňka mi připomínala, že v tento den musím být velmi hodná, tedy i poslušná, slezla jsem dolů. Při obědě jsem na vše zapoměla, ale potom mezi dnem jsem hluboce přemýšlela a tiše vzdychala nad úplnou nevěrou naší rodiny a vroucně jsem se modlila za její obrácení. – Doufám, že mi to odpouštíte! Dodávám k tomu rošťácky: však jsem si to skutečně vymodlila, jen navíc vám zůstala ještě i péče o ten „oběd“.« (Z dopisu sestře Emilii, Pardubice, 4. června 1956)

Dne 31. května 1926 přijala na Velehradě svátost biřmování a dostala jméno Apolonie. Až do roku 1927 navštěvovala měšťanskou školu v Babicích. Láskyplné prostředí a praktický život z víry v rodině Hasmandových přinesl své plody v podobě povolání tří dcer k zasvěcenému životu. Tonečka později napsala o svém povolání:

»První semínko k řeholnímu povolání mi bylo vkládáno již mezi 7. a 8. rokem. Tehdy jsem měla vzácnou přítelkyni slečnu Tonečku Habáňovou, pozdější řeholní sestru ošetřovatelku v řádu sv. Františka v Olomouci. Přijala řeholní jméno SM. Lybie a v mladém věku zemřela jako oběť svého povolání. Byla rodnou sestrou generální představené sestry Heleny Habáňové.

V Huštěnovicích byl kulturní život na dobré úrovni. Příležitostně, někdy každý měsíc, byly pořádány besídky, akademie, divadla, aby se v nich mládež uplatnila svými dovednostmi, cviky, tanci, zpěvy či recitacemi. Z velké části to vedla slečna Tonečka Habáňová, výborná organizátorka s hereckým nadáním, neobyčejnou obětavostí a obdivuhodnou láskou a trpělivostí k nám malým.

Hluboké mé přátelství s touto šlechetnou duší bylo pro dospělé až nepochopitelné. Přilnula jsem k Tonečce celým srdcem dítěte, které v šesti letech ztratilo svou milující matku. Můj drahý, dobrý, rozumný tatínek! Těžko chápal, že jeho dítě si tak hluboce rozumí s 19letou dívkou, jejíž srdce však bylo také srdce dítěte. Měla mne stejně ráda jako já ji. Svěřovala mi své starosti způsobem, aby je můj rozum chápal. Vedla mě k častějšímu sv. přijímání a někdy mě vroucně prosila, abych je obětovala za ni. Říkala, abych se modlila, abychom celé patřily Pánu Bohu. Ptala jsem se jí, co to je, jak to bude vypadat, když budeme celé Pána Boha. A bylo to veliké tajemství, které jsem skutečně nikdy za jejího života neprozradila, ba až asi 20 roků po její smrti. Náš plán: „Až i já dorostu a budu-li i potom chtít, nevdáme se, budeme bydlet zvláště, budeme pomáhat ubohým a nemocným, budeme se starat o kostel, zdobit oltáře a chceme Pánu Bohu dělat radost.“



Oltář kostela sv. Anny.
Tonečka v kroji (biřmování).
Sourozenci (sestra Vojtěcha
sedí první zleva).

Nosila jsem toto tajemství jako poklad a částečně jsem ho již praktikovala. Jak ráda jsem chodila s Tonečkou zdobit oltář! Radostně jsem obíhala vesnici a půjčovala květiny v květináčích. Slíbila jsem všem, že budu na ně opatrná, a lidé rádi půjčovali. Někdy mne přímo sami volali a nabízeli, abych si vybrala. Tonečka Habáňová žasla, že jsou v kostele květiny od rodin, kde by to ani nečekala. Celá šťastná jsem potom lidem květiny vracela s pěkným poděkováním a s otázkou, jestli měli radost, jakou parádu dělaly jejich kytky. A lidé obvykle říkali: „Tonečko, a přijdi zase.“ Život běžel dále.

Doma v rodině nastávaly změny. Nejstarší sestra se vdala a Fanyňka šla do kláštera. A jak daleko! Bylo po ní smutno. „Že to, tati, vydrží? Být stále bez Vás a nás, a tak daleko! To já bych nevydržela!“ „Copak ty! Ty bys byla nejpozději třetí den nazpátek – jak tehdy po smrti maminky.“ „Tati, já bych asi bez Vás umřela.“ „Proto je dobře, že jsi doma.“

A zanedlouho letí Huštěnovicemi zpráva, že Tonečka Habáňová odešla do kláštera. Nikdo netušil, jaká to byla pro mne rána. Jak to? Jak je možné, že mně nic neřekla? Jen poslala obrázek a vzkaz: „Modli se za mne!“ Je to zvláštní, že mi tehdy nenapadla vůbec myšlenka na klášter. Jen jsem si řekla: „Já se také nevšímám.“

Hrála to již první struna předešlého k svatému volání? Vždyť tato myšlenka se mi vracela tak často! Vzpomínám, jak jsem v noci vždy vstávala k plačícímu novorozenětku, své milé neteře, abych ji ukonejšila. Jednou jsem vyslechla z vedlejšího pokoje rozhovor sestry s tatínkem. Obávali se, zdali mi to neuškodí na zdraví, když tak často vstávám a nemohu pochopit, že oni si dítětko také ukonejší. Ale je to prý marné. Jak zaslechne v ložnici, že malá pláče, už je tady. Tatínek řekl: „Z té bude jednou dobrá matka.“ Poslouchala jsem tiše, ale pevně jsem si řekla: „Ne, já se nikdy nevšímám.“ Bylo mi tehdy jedenáct let. Jak by se asi naši smáli, kdyby mě slyšeli! Vždyť tehdy jsem ještě ani nechápala pravý smysl této zásady a co tím vlastně chci dokázat. Jen mi vždy připadalo, že Matička Boží, kterou jsem obzvláště milovala, je s tím spokojena. Jinak jsem byla velický „rarach“, venkov dával k mým skokům, lítání a hopsání dosti příležitostí.

Mezitím moje drahá sestřička Fanyňka byla již v noviciátě a dostala jméno sestra Simeona. Říkávala jsem zásadně Simeonka. Moc jsem se těšila na její krásné dopisy, které přicházely tak zřídka. Obdivovala jsem ji. Jak to může vydržet? Jak se jí tam může líbit, když to nejsou Huštěnovice? Jak to vydrží bez tatínka a bez nás? Tatínek se také zamýšlel nad spoustou mých otázek a jednou prostě řekl: „Musíte tam zajet!“ Sestra Tynuška se již tedy chystala do Prahy ještě s jednou přítelkyní. Před odjezdem říkala: „Co ti mám, Tonečko, přivést z Prahy?“ „Šilháčka!“ Někde jsem viděla tu loutku a moc se mi líbila. „A co ještě?“ „Jen toho Šilháčka. Ale určitě!“ Už jsem se na něj velice těšila, už umím básničku o Šilháčkovi, budu ji přednášet s ním. Čtyři dny, než se vrátily, byly velmi dlouhé. To byla doba pro jedenáctiletou dívčinu! Nejvíce jsem se těšila – na Šilháčka. Mé myšlenky byly k němu jako ukované. Všichni



Tynuška – sestra Klementina Hrňová.
Praha – mateřinec sester boromejek pod Petřínem.

se mi smáli a bratr říkal, že nakonec mohu ještě také šilhat, stejně prý mám oči na vypadnutí. Konečně jsou tady! To bylo slávy. Sešlo se příbuzenstvo a já hopsala kolem: „Přineslas mi Šilháčka? Kde je Šilháček? Honem Tynuško, dej mi ho!“ Tynuška zaváhala a nějak smutně mi podala loutku – pěknou, naparáděnou – ale to nebyl vytoužený Šilháček! Řekla konejšivě: „Tonečko, Šilháček nebyl k dostání. Nikde.“ Připadalo mi, že celý svět ztichl. V krku mi to seškrtilo, v očích mě pálilo, všichni se na mě dívali – a já pochopila, že nesmím Tynušku zarmoutit. Stísněně jsem jen řekla: „Pán Bůh zaplať, je také pěkný.“ A se zklamáním, které může dítě tak silně prožívat, seděla jsem tiše a poslouchala, jak se shledaly se sestrou Simeonou, jak vypadala, jak je šťastna a všechny pozdravuje... Na každého se ptala, nejvíce na tatínka. Sestry na druhý den je poslaly s průvodkyní, aby je povodila po Praze.

Ach, to byla krása! Teď začala ale vyprávět o kostelích. U sestřiček karmelitek je neporušené tělo ctihodné sestry Elekty. Tajil se mi dech. A představte si. Mají tam Jezulátka, kterému sestřičky každý rok šijí nové botičky, protože je roztrhá, jak chodí za svými nevěstami. „Cože? Roztrhané botičky?“ V tu chvíli ze mne spadl stín Šilháčka a ztratil veškerý můj zájem. „Za nevěstami? Jak to? Kdo jsou nevěsty Jezulátka?“ Údiv mne tak strhl, že se mi oči rozšířily, a bratr mi hlasitě šeptl: „Dej pozor, ať ti z těch botiček nevypadnou oči.“ „Tynuško, tož mluv! Kdo jsou nevěsty Jezulátka?“ „To jsou sestřičky v klášteře! Ony se nevdávají a volí si za svého ženicha Pána Ježíše a v klášteře mu slouží!“ Zdálo se mi, že se kolem mne vše točí. Jako když blesk udeří z čistého nebe. Così se mi láme v srdci – a jako když v temnotě zazáří jasné světlo. Mé rozbolněné srdce začalo vnímat jiný předmět své touhy. Nebyla nutná tato předcházející bolest? Jak je Bůh dobrý! Ostatní se baví dále. Mně ještě v uších zní: nevěsty Pána Ježíše – nevdávají se – slouží v klášteře...

Ani jsem si neuvědomila, že ruším: „A není jim smutno po domově?“ „Ne, ony mají domov v klášteře.“ „V klášteře?“ „Ano, v klášteře.“ „A naše Fanyнка je také nevěsta Pána Ježíše?“ „Ano.“ „A každý, kdo se nevdá, je nevěsta Pána Ježíše?“ „Ne! To jsou asi jen ty v klášteře.“ „A může každý do kláštera?“ Tatínek konejšivě dodává: „Jsi ještě dítě a ničemu nerozumíš.“

Ale mě se již zmocnila myšlenka ‘nevěsty Kristovy’ takovou silou, že mi bylo jasné: musím být také nevěstou Kristovou! A budu! Určitě budu, ale naši to nesmí vědět. Pošeptám to večer jen Panně Marii.

Druhý den bylo cvičení v Orlu. Jindy jsme před cvičením běhaly, skákaly, křičely – ale tentokrát bylo ticho. Musí přece děvčata také vědět, jak je to v Praze – a hlavně ty Jezulátkovy botičky – a klášter! Kolik bylo asi zápalu ve vyprávění a jak Pán Bůh i zde konal své dílo. Ještě dvě kamarádky se rozhodly, že půjdou také se mnou do kláštera (sestra Květoslava a druhá musela odejít domů pro tuberkulózu). Slíbila jsem, že to zařídím u Simeonky. – Ale jak? Napsat nebyl pro mne problém. Co však s odpovědí? Co kdyby to tatínek četl – a ostatní? Všichni jsou proti! Napadlo mě: poprosím sestru Simeonu, aby napsala na obálku s odpovědí k mému jménu ještě „do vlastních rukou“. Ještě jsem poprosila pana listonoše, aby jen mně dal můj dopis, kde bude napsáno „DO VLASTNÍCH RUKOU“. Nějak se potutelně a vesele usmál a řekl, že se na něj mohu spolehnout. Vroucně jsem se modlila, aby vše dobře dopadlo. Denně jsem si říkala: „Napíše Simeonka, napíše mi?“ Napsala! Napsala, ale na adresu tatínka! Stalo se, čeho jsem se nejvíce bála. Celá rodina to věděla, poněvadž dopis od Fanyňky každý chtěl číst. A teď to začalo! Každý měl k tomu připomínky. A jaké! Všichni mě chtěli přesvědčit, že nejsem pro klášter. Nejpevnější byl tatínek. Můj tatínek, který měl vždycky tolik pochopení pro mne! Dokazoval, vysvětloval, napomínal – až se jednou rozplakal; já tím více, protože jsem to zavinila připomenutím maminky. Co mi to udělala moje sestřička Simeona? Tehdy jsem ještě nechápala, že právě toto byl nejlepší způsob. Ovšem mluvíte k dítěti, kterému se zkržily „veliké plány“. Ale vždyť sestřička psala také mně zvlášť. Povzbuzovala a těšila. Slibovala, že mi určitě pomůže, jen co trochu vyrostu. (Bylo mi 11 roků.) Zatím se mám modlit, být hodná – a čekat. To jsem slyšela stále – i doma. I zde platilo: čas raní – čas hojí. Uplynuly skoro dva roky. Pán Bůh však bděl nad srdcem dítěte a sám si je chtěl odvést, aby se ho nedotkl svět svou špatností. Na konci školního roku 1927 přijela k nám nečekaně sestřička kandidátka z Tupes. Vyřizovala, že my tři, které chceme do kláštera, se můžeme připravit a že v určeném datu (1. července) máme přistoupit k ní do vlaku, že nás vezme do Frýdlantu.

Doma nastal tuhý boj. Oběma přítelkyním rodiče dovolili, já musela zůstat doma. Boj jsem zatím prohrála, ačkoliv jsem se bránila statečně. Zbyly mi jen slzy. Po odjezdu mých přítelkyň jsem z pláče nevycházela. Oči červené, oteklé, tváře pobledlé, smutek v srdci i v duši, prostě – nesmírná bolest. Všichni se na mne zlobili, že nemám rozum. Co prý chci? Ve 13 letech dělat nějaké rozhodnutí?! Tatínek mne těšil, ale



Ve skupině čekatelek, Romanka je vpravo od Panny Marie, označena křížkem.

stejně nedovoloval, ba právě on se nejvíce mému přání bránil. Tehdy jsem netušila, jak jsem ho zase zranila větou: „Kdyby žila moje maminka!“ To bylo jeho nejcitlivější místo.

Byl červenec. Naši mě poslali, abych zanesla lidem, které jsme měli najaté na poli, svačinu. Bylo to kousek za domem, a tak jsem si vzala kromě tašky se svačinou čtyřměsíční neterku Marušku. Lidé se divili, co to se mnou je i proč jsem tak velice uplakaná? Ale stejně to již věděli. Místo odpovědi znovu pláč. Velké slzy se sypaly na nemluvnátko v mém náručí. Kdosi prohodil: „Tonečko, co vyroste z té děvčičky, když ji tak zaléváš?“ Byla jsem vším již příliš pobouřená, nejvíce poznámkami o vdávání, a odsekla jsem: „Sestřička pro klášter z ní bude.“ A byla opravdu.

Ale tatínek si mne zase volal. Ještě jednou se pokoušel vysvětlit a vše mně vyslovit. Tvrdil, že mě přece zná, že ví, že to nevydržím steskem. Že už mají se mnou zkušenosti. Ať jsem přece rozumná. Do našeho rozhovoru přišli i jiní a pomalu se situace začala obracet pro mne. Ať prý jedu na zkoušku. Prý neuškodí trochu poznat jiný kraj, že prý se ráda vrátím. A brzy. Tak mluvili tatínkovi, až konečně prohlásil třesoucím se hlasem: „Tak jeď! Matka by tě asi také pustila. Jeď, ale neboj se vrátit. Já tě stejně čekám!“ Nový pláč, ale pláč radosti a vděku. Pak jsem chválila dobrotu Boží. A moje maminka, ta se jistě za mne přimlouvala! Honem se šla vybava. Dne 5. 7. 1927 ještě na Velehrad k fotografovi a 6. 7. mě tetička odvážela s požehnáním tatínka i maminky od hrobu do Frýdlantu. Tobě, Bože, chvála, dík! Díky Tobě, Panno Maria, a moje maminko!

Byla jsem šťastna. Ale tatínek znal výborně citlivé srdce svého děcka. Stesk – strašný stesk! Myslela jsem, že steskem zemřu. Běžela jsem vždy do ‘parku’, abych se tam hlasitě vyplakala. Ale chtěla jsem zůstat za každou cenu. Jen jsem se bála, aby mě pro ten pláč nepropustili.

*Kolik trpělivosti, milosrdenství a lásky mělo se mnou mé okolí, má sestra představená Pia, všechny mé učitelky i spolučkatelky! A potom dále? Bůh budiž veleben, že při všech mých chybách, slabostech a poklescích se vždy našlo milosrdné srdce mých dobrých představených, aby z milosrdenství Boží lásky omluvilo lidskou mou bídu a otvíralo mi dveře tam, kde jsou vždy nevěsty Kristovy, za kterými chodí božský Snoubenec. Díky Tobě, Maria! Tys byla mou hvězdou na rozbouřeném moři!» (Vid-
nava, 26. ledna 1969)*

Politická situace doby, v níž Tonečka prožila své dětství

Narodila se čtyři měsíce před první světovou válkou, ještě za Rakouska-Uherska, kam již 300 roků patřily také české země. Nový císař Karel Habsburský (1916–1918), nyní blahoslavený, chtěl po svém nastoupení vytvořit federaci států pod hlavou jednoho panovníka. Nemohl však již zabránit rozpadu své monarchie, na jejíchž troskách vznikly nové státy, mezi nimi i Československo (28. října 1918), vytvořené z českých zemí a Slovenska, které patřilo tisíc let pod Uhersko.

Do tohoto období spadají další politické události, které ovlivňovaly život lidí v nově vzniklé republice.

Dne 3. listopadu 1918 rozvášněný dav zničil mariánský sloup na Staroměstském náměstí v Praze, postavený v 17. století na památku vítězství katolické Prahy nad luteránskými Švédy. Katolickou církev na schůzích, v časopisech a novinách tupili, její chyby byly zveličovány.

Reformistické hnutí proniklo i do řad kněží a církevní život ovlivňoval obnovený spolek „Jednota katolického duchovenstva“. Jeho radikální křídlo, které žádalo zrušení celibátu, se svými požadavky v Římě neuspělo a církev opustilo. Přes dvě stě nespokojených kněží založilo 8. ledna 1920 vlastní náboženskou společnost s názvem „Církev československá“. Ta si kromě zrušení celibátu získávala stoupence i zavedením liturgie v českém jazyku, takže v roce 1930 čítala na osm set tisíc věřících.

Výročí smrti reformátora Jana Husa, odsouzeného koncilem v Kostnici a upáleného 6. července 1415, se v roce 1925 připomínalo velkými oslavami a na Pražském hradě, sídle prezidenta republiky, vlál dokonce místo státní vlajky husitský prapor s kalichem. Svatý stolec, který měl od roku 1920 v Praze diplomatické zastoupení, na protest odvolal svého nuncia Mons. Marmaggiho. Teprve koncem roku 1927 došlo k zásadní dohodě s Vatikánem (tzv. *modus vivendi*) a diplomatické styky byly začátkem roku 1928 plně obnoveny.

Na pozadí politických proměn naší země prožila i Tonečka Hasmandová velkou životní změnu. Svedla tuhý boj o své povolání ke službě Boží, především s tatínkem. S pomocí Boží zvítězila. Ve svém rozhodnutí vytrvala. Od dětství byla rozhodnuta stát se svatou a toto rozhodnutí naplňovala celý život.



Tonečka (vzadu) přijíždí
do Prahy na přijímací
zkoušky do Učitelského
ústavu sv. Anny.



Učitelský ústav sv. Anny
v Praze na Ječné ulici.

Čekatelkou a učitelkou Frýdlant nad Ostravicí–Praha / 1927–1933

Když se dvě nejstarší dcery provdaly, rodina u Hasmandů se zúžila. Zůstal tatínek s Vojtínkem a domácnost vedla Anička. Cítila však také volání Boží. *»Ale co tatínek a bratr? Tatínek pochopil, že když Pán Bůh volá, musí i rodiče ustoupit. Ustoupil a rozhodl: 'Půjdeme s Vojtěchem k Vojtěškovým, do rodiny nejstarší provdané dcery, a domek zde prodám. Můžeš jít do kláštera.'«* (Z vyprávění sestry Emílie o svém dětství). Anička tedy následovala Fanyнку a Tonečku.

V roce 1929 dokončila Tonečka 4. třídu měšťanské dívčí školy v provinčním domě kongregace sester boromejek ve Frýdlantě nad Ostravicí. *»V červnu 1929 dělala se mnou přijímací zkoušku u Sv. Anny na učitelský ústav v Praze. Romanka mi povídala: „Musíme se pomodlit k andělu strážnému sester, které nás budou zkoušet. Pozdravujeme Tě skrze Nejsvětější Srdce Ježíšovo...“ To byla první slova, která jsem od ní slyšela.»* (Sestra Ctislava ze Vzpomínky na Matku Vojtěchu)

Od 1. září 1929 navštěvovala jako čekatelka Učitelský ústav u Sv. Anny v Praze. Zde ve stejném roce prožila oslavy sv. Václava, které znamenaly úplnou změnu poměrů církve a státu. Vláda nad slavností převzala patronát, a tím jim vtiskla celostátní ráz. Zúčastnil se jich i prezident republiky.

V průběhu školního roku 1931 zasáhla čekatelku Romanku (její čekatelské jméno) nová velká rána. Dne 11. listopadu nečekaně zemřel milovaný tatínek Florián Hasmanda. Tonečka po pohřbu 17. listopadu 1931 napsala ještě z Huštěnovic o tatínkově smrti své sestře Simeoně.

»Naše drahá sestřičko! Zajisté, že jste obdržela truchlivou zprávu o smrti našeho drahého tatínka. Přišlo to tak náhle a jak asi Tebe, tak i mne a všechny to hrozně překvapilo. Nedovedla jsem si pomyslet, že je to skutečnost, i když mne doprovázely na nádraží a po velmi smutné celonoční cestě jsem se octla nad chladnou mrtvolou. Nerada vzpomínám na zažité okamžiky. Bolest naše byla velká, zvláště když ještě vy dvě jste scházely v našem kroužku. Dovedli jsme si všichni Vaši situaci představit a to nám ještě dodalo...

Ale drahá sestřičko, nermuťte se již. Pán Bůh si vyvolil tatínka, aby na něm ukázal milost Boží. Takových případů se stane málo a to utiňuje naše rozloučení, zmírňuje částečně naši bolest.

Tak, drahá sestro, netrap se již, tatínek je jistě šťasten, že mu Bůh dopřál tak velkou milost, že ho zavolal po sv. zpovědi. Obětuj své hoře za něho, což mu velmi ještě prospěje, protože cena Vašeho zapření je veliká. Piši též sestře Emílii. Cítím s Vámi, ale modlím se též za Vás. S mnohými pozdravy ode všech zůstává Vaše sestra Antonie.»



V kroji a s bratrem
Augustinem a sestrou
Simeonou několik
měsíců před úmrtím tatínka
1931.



V období úmrtí tatínka 1931.

Bolest a smutek z této ztráty rmoutily mladou duši po návratu do Prahy ještě několik měsíců. V notýsku „Moje poznámky“ si Romanka napsala, co v této době prožívala. Bolest ze ztráty milovaného otce i naději vyjadřuje básněmi, do kterých vlévá své hoře, ale i nezlomnou víru a důvěru. Sebe, sirotka, odevzdává do péče a ochrany Panny Marie. Mariánský rozměr zbožnosti ji provází v celém dalším životě.

Dne 11. března 1932, před svými osmnáctinami, si v další básni výrazně uvědomuje své osobní povolání, potřebu vymanit se z přetrvávajícího smutku i z rodinných vazeb a otevřít se zcela svému povolání být Pánova:

*Ó drazí moji, nechte mne jen jít,
zde klid mne mívá – nelze mi tu dlít.
Vždyť zdáli slyším tiché volání:
toť Pána mého vlídné vyzvání.
Jest doba příhodná tu již
bych vzala, nesla kříže tíž.*

*...Hle, tu mne máš! Jsem celá, celá Tvojí.
Ať bouří díš, by halila mne v mrak,
ať utišíš ji slovem moci Svojí;
vždy k Tobě – vzhůru upřen bude zrak.
Nuž, zmlkni, světe! Mluv Ty, Mistře můj,
vždyť ochotna jsem plnit rozkaz Tvůj.
Kdo jest vězněm pro Boha,
bude na věky svoboden!*

Další krok v uskutečňování svého povolání, po roce stesku a bolesti, vyjádřila ve svém notýsku 9. září 1932 zvoláním: »Ó Pane, přesaď svůj květ do zahrady své lásky«.

S tímto zvoláním odjíždí z prázdnin do posledního ročníku. Hluboký smutek překonává až rok po tatínkově úmrtí. K prvnímu výročí úmrtí si 27. listopadu 1932 poznamenala větu, která vyjadřuje její prožívání lásky k zemřelému otci: »Když člověk nemůže býti šťasten, těší se aspoň myšlenkou, že trpí pro toho, koho miluje.«

Dne 12. června 1933 ukončila studium maturitou s vyznamenáním. Byla způsobilou učit na veřejných obecných školách a také mohla být pěstounkou ve školách mateřských. Velmi živě na svou maturitu vzpomíná daleko později v dopise z vězení:

»Při dnešní procházce jsem si vzpomněla na svou příhodu při maturitě. Uviděla jsem totiž rozkvetlé zvonky, a tak se mi vynořila událost, která je stará 25 let. Snad jsem Ti ji už psala či vyprávěla, ale dnes Ti ji zopakuji – to na počest té pětadvacítky.



Fotografie z výletu čekatelek do Č. Krumlova – Romanka se dělí o chleba.
Absolventka Učitelského ústavu u sv. Anny v Praze.
Na výletě se spolužačkami a Školskými sestrami de ND v Děčínských skalách.

Tož tedy: jeden z předmětů, z nichž Vaše Tonečka maturovala, byla přírodověda se všemi odvětvími, tudíž i botanikou. Byla to její láska mezi předměty a obvyklou zde výbornou si chtěla zachovat i na maturitní vysvědčení. Z velké jejich zahrady měla k této příležitosti přinést všecko rostlinstvo, jež dává louka a travnaté zahrady, poněvadž tato nejbližší část Prahy mohla jedině dát všeho chuť k přísným zkouškám. Ze

spousty květin, bylin, plevelů a travin všeho druhu (což je nejtěžší) měl dodat každý ze zkoušených kytičku do vázy a jako závěr předmětu určit druh, čeleď a význačnosti vybraných rostlin. To víš, byla to nemalá starost. Jistě i Ty chápeš, přihlídeš-li blíže na louku, kolik je to druhů odrůd, růzností. Inu – ta spousta kytek! Ta tíha závěru botaniky!

I rozhodla se Tonečka, že kdo bude z maturujících (botanika) chtít, ať přijde den předem do školy, kam ona přivleče kufr plný toho „neřádstva“ a všechno se zájemci probere. Návrh s nadšením přijat a v neděli Tonečka rozložila svůj obsah po celém kabinetu a jako zelinářka probírala zboží. Ačkoliv tempo bylo rychlé, trvalo nejméně hodinu, než byla každá kytky zařazena, rozlišena, oceněna. S úlevou se Tonečka vrací, aby si oddychla a nabrala síly k příštím dnu. Avšak! Sotva vyrazí z kabinetu, přichází nový zájemce. „Prosím Tě, já jsem se opozdila. Odhrkej mi to!“ Tož znovu a pak ještě dvakrát znovu. Ale i toto skončeno a Tonečka vylétí z budovy, aby skočila do již se rozjíždějící „dvojky“.

Nebylo jí však souzeno ujet. „Přece neodjedeš, my jsme zrovna přišly. To nám přece neuděláš.“ „Žáby, já budu vraždit,“ byla jediná bezmocná zbraň. A zase jako stroj – schody, kufr, traviny, květy polní, luční, plevel, jejich zařazení – všechno téměř po paměti a ještě ve snu defilovala řada kytek před ubohým študákem. Všecko ale šlo, ba i tam, kde by selhával snad „botanický klíč“.

A v pondělí vše šlo hladce – už přešla geologie s třetihorami, krystalografie, anatomie, zoologie – a hle! Ještě ta vázička. „Co pak to! To už nic není,“ myslí si zkoušená a jen ze zájmu při chvilce k promyšlení mrkne na „svou kytici“. I ve snu to dovedla. Přelítne známé rostlinky – ale! Tam je zvonek luční. Kam patří zvonek? Zvonek, zvonek! Pro P. Boha, kam patří zvonek? Včera to věděla, ve snu vše uměla. A dnes? Kam dnes patří zvonek??? Už před ní defilují všechny možné druhy: složnokvěté, motýlokvěté, okoličnaté, liliovité ... ale tam nikam. Zvonek! Kam, kam jen patří zvonek!

Už je jí podána vázička, už třesoucí se rukou bere ostýchavě kytky, kterými včera jen mrskala, už jich ubývá a srdce mocně buší, když sahá na zvonek luční, který strhne věnec slávy neb ji silně zakalí, když vtom, vtom zazní spokojený hlas předsedy zkušební komise a srdečné děkuji, slečno, to stačí, ukončí boj se zvonkem. Vše je hotovo. Ale Tonečka nemá pokoj. „Kam patří zvonek???“ Dychtivě šeptá tuto otázku profesorce botaniky, s. Evženě, která se pomračí a mile zabručí: „Nedělejte si, Hasmandová, žerty!“ Ale pohled tážající je tak opravdový a naléhavý, že dostává odpověď: „No, přece ke zvonkovitým!“ A dobré srdce skvělé profesorky snad nepochopilo, že Hasmandová to skutečně nevěděla. (Z dopisu z vězení na Pankráci v Praze, 1. července 1958)



SM. Vojtěcha v roce 1935, po prvních slíbech.

Fotografie z kostela sv. Karla Boromejského v Praze při skládání prvních slibů.



Vstupuje do noviciátu

Praha–Třeboň–Slaný–Líšeň / 1933–1949

Po úspěšně ukončené maturitě vstupuje do noviciátu v Praze. Dne 14. srpna 1933 má obláčku a přijímá řeholní šat a nové jméno – Vojtěcha. Rok kanonického noviciátu rychle uběhl, sama o tom píše s lítostí. V druhém roce noviciátu začala vyučovat na klášterní škole v Třeboni. Do Prahy se vrátila k přípravě na první sliby. Ty složila v Praze v mateřinci 15. srpna 1935. Na fotografii z těchto prvních slibů si napsala: *»Vzpomínka na nejkrásnější den mého života. Avšak ne kdo začal, ale kdo dokončí – bude korunován! Den 1. svatých slibů.«*

V Třeboni působila až do 1. srpna 1939, kdy se vrátila do pražského mateřince na půlroční přípravu před doživotními sliby. Zároveň byla v tomto období ustanovena jako učitelka v klášterní měšťanské škole v Praze. V tomto roce též absolvovala na výbornou kurz pro vyučování katolickému náboženství, a mohla tak vyučovat náboženství na odborných školách. V období protektorátu byla řádnou posluchačkou dvouletých kurzů pro přípravu učitelů měšťanských škol.

Počátek řeholního života sestry Vojtěchy a její učitelské působení u dětí ovlivnila náročná politická situace v naší zemi. Za protektorátu byly sestry donuceny opustit školy. Sestra Vojtěcha také nemohla pokračovat v dalším studiu na pedagogické fakultě. Toto rozhodnutí přijala a nesla statečně. Když bylo třeba, dovedla v průběhu války pomáhat u nemocných a pak se opět vrátit do školy k dětem, i když jen na krátkou dobu.

Začátkem září 1939 píše tehdy 25letá sestra Vojtěcha na začátku probace své neteři, budoucí sestře Leoně, a dalším dětem z rodiny:

»Moje milá Mařenko!

I Tobě, malá, či snad už velká Mařenko, přeji vše nejkrásnější k svátku. A hlavně to, abys dělala rodičům vždy radost, ovšem – Pánu Bohu na prvním místě. Víš, Mařenko, aby když večer vzpomeneš na uplynulý den, aby Ti mohl Tvůj andílek strážný vždy dát velkou jedničku.

A když snad v tom dnu bude něco, co zkroutí tu jedničku, ať alespoň odnáší andílek místo jedničky hezké upřímné odprošení do nebe. Zvykni si na to, Mařenko, a nauč to i ostatní! Víš, já to píši Tobě, protože máš ten sváteček, ale myslím tím všechny.

Poslala bych vám, moje milé děti, obrázek, ale pro všechny to nemohu ani dát do obálky – a potom, ani ještě nemám. Vše mám zatím založeno, ani pořádné pero nemám, tak se neztebe, že Vaše teta – učitelka – píše jako váš kocourek.

Všechny vás moc pozdravuji. S Bohem! SM. Vojtěcha!«

Dne 19. března 1940 složila v pražském mateřinci doživotní sliby do rukou Matky Klementiny Zaunmüllerové. Dne 21. srpna 1941 se vrátila do Třeboně, kde

dále působila jako učitelka na řádové škole až do 22. dubna 1942. Její neteř Marie Vojtěšková, pozdější SM. Leona, byla 2. dubna 1942 přijata k boromejkám ve Frýdlantě nad Ostravicí. Zmínka o této události, o těžkostech, jež provázely Marušku Vojtěškovou před vstupem do kláštera, se dochovala na pohlednici, kterou sestra Vojtěcha spolu se sestrou Simeonou posílá třetí sestře Emilii.

»Drahá sestřičko Emilie, mnoho a mnoho pozdravů z milého mateřince. Dnes jsme skončily duchovní hody. Bylo to opravdu krásné. Ať Vám sestra Lubomíra vypravuje aspoň tu exhortu o přítomnosti Boží, to stojí za to. Vzpomínala jsem na Vás u svatostánku, cítila jste to? Teď se musím činit.

Právě jsme volány k telefonu z domova. Nechtějí ještě pustit Marušku, aby prý byla ještě měsíc doma. Ta svatba jí nikterak nepřidá. Drahá sestřičko Emilie, ještě se mi ruce třesou, jak jsem přemlouvala Mařenku, aby Marušku pustili. To je kříž. Všichni pláčou a chtějí Marušku doma. Už jsem to ale skoncovala. Přijede zítra. Modlete se. (...) Sestry, modlete se. Buďme svaté! S Bohem. Končím brzy, jsem příliš rozrušena. Vaše sestra Simeona a Vojtěcha!« (Pohlednice sestře Emilii bez data)

Od dubna do října 1942 působila ve škole ve Frýdlantě nad Ostravicí.

Po výzvě ve společenství se přihlásila do služby nemocným v nemocnici ve Slaném, kde sestry žádaly o pomoc, a doplnila si potřebné vzdělání. S velkou láskou a statečností se od 3. listopadu 1942 do 31. srpna 1945 starala o zraněné vojáky jak německé, tak ruské. Tady, u nemocných, byla tak šťastná, že když se v roce 1945 opět otvíraly školy, zůstal jí v srdci velký stesk.

Na toto období vzpomínají dvě sestry. Jedna z nich vypráví: *»Vzpomínám si na den osvobození od nacistů v revoluci roku 1945. Němečtí vojáci byli venku ostřelováni a kladení na chirurgii na chodbu na zem, napůl ještě živí. Zároveň však bylo vydáno přísné nařízení, že jim nikdo nesmí ničím posloužit. Brzy jsme šly touto chodbou k obědu. Někteří k nám vztahovali ruce a volali o vodu. Bály jsme se a byly jsme celé ustrašené. Vtom šla sestra Vojtěcha. Okamžitě utíkala pro vodu a neohroženě jim posluhovala, nebála se – a tak nám všem dala příklad pravé statečné milosrdné lásky.«*

A jiná: *»Po Němcích přišli Rusové. Dostaly jsme pokyn učit se rusky, abychom mohly ošetřovat ruské raněné vojíny. Vzpomínám si, jak sestra Vojtěcha byla v této věci vynikající. Jednou však byla ruským vojákem ohrožována. Snažil se ji uchopit (...) Ona se však rázně ohradila, stoupla si pod kříž, který visel na stěně nemocničního pokoje, podívala se vojákovi přímo do očí a řekla s posuňkem ke kříži: 'Já patřím tomu na kříži!' Vojín zaražen ustoupil o krok zpět a vydechl: 'Madona.' Od té chvíle se již nikdo neodvážil sestru Vojtěchu obtěžovat.«*

Po válce nastoupila sestra Vojtěcha do klášterní dívčí školy v Brně-Líšni. Od 4. září 1945 do 11. února 1949, kdy byly zrušeny církevní školy, zde působila jako její ředitelka. Sestra Vojtěcha vzpomínala na tyto čtyři roky vyučování s láskou:

»Pán Bůh mi dal milost, že kamkoliv jsem přišla, všude jsem byla ráda. Žila jsem v Líšni cele pro školu, milovala jsem děti – a ony milovaly nás.«



Nemocnice ve
Slaném.



Se svojí třídou
v Brně-Lišni.

Z její korespondence je patrná vytrvalost na cestě ke svatosti. Z dopisů můžeme vyčíst její smýšlení a vytušit zdravé duchovní úsilí; člověk totiž nemůže druhému dávat to, co sám nemá. Svou o něco starší sestru Emilii v dochovaných dopisech povzbuzuje k radostnému úsilí: *»Budte šťastná a stoupejte výš a výš. Vaše sestra Vojtěcha.«* (Brno-Líšeň, 1. ledna 1947)



V zimě v Prachaticích.
Sv. Jan Nepomuk Neumann.
Rodný dům sv. Jana Nep. Neumanna a klášter sester.



Podle tzv. Benešových dekretů byli odsunuti občané německé národnosti a na tři miliony sudetských Němců bylo z republiky vystěhováno do Německa a částečně do Rakouska.

I kongregaci sester boromejek postihlo toto rozhodnutí a na tři sta sester německé národnosti bylo přesídleno do Rakouska. I tehdejší generální představená Matka Klementina Zaunmüllerová, sestra německé národnosti, včas pochopila situaci a dne 1. května 1945 se vzdala své funkce a odešla do vyhnanství. Novou generální představenou se stala Matka Bohumila Langrová.

Komunisté se dostali k moci 25. února 1948. Prezident Beneš v květnu nepodepsal novou socialistickou ústavu, musel odstoupit a v září 1948 zemřel. Jeho nástupcem se stal Klement Gottwald. Boj proti církvi na sebe nedal dlouho čekat.

V červnu 1949 komunisté s pomocí a za účasti některých kolaborujících kněží založili tzv. Katolickou akci. Účelem bylo vytvořit národní katolickou církev, odtrženou od papeže. Vatikán reagoval okamžitou exkomunikací vedoucích činitelů a akce ztroskotala.

Dne 14. října 1949 odhlasovalo Národní shromáždění tzv. Církevní zákony, kterými byla církev postavena mimo zákon. Byl zřízen Státní úřad pro věci církevní a vydán Zákon o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností.

Po zrušení řádových škol, od 12. února 1949, pobývala sestra Vojtěcha v pražském mateřinci. Vykonávala různé funkce, mimo jiné působila také jako administrativní síla v nemocnici Pod Petřínem. Zde zůstala až do 30. dubna 1950, kdy byla ustanovena představenou komunity v Prachaticích, v rodném domě sv. Jana Nepomuka Neumanna, a zároveň se zde stala vedoucí zaopatřovacího ústavu Charity.

»Pak jako představenou jsme ji měly krátkou dobu v Prachaticích,« napsala ve vzpomínce na ni sestra Justina. »Všechny jsme se slunily v její lásce. Měla zájem o každého a zvlášť o náš duchovní život. Při rozmluvě se důkladně přesvědčovala, jak ho žijeme.«

V roce 1950 napsala mladé juniorce ve své komunitě tuto poznámku: *»Chtějte být svatou! A budete! Ale svatost musí něco stát. Nakolik Vás „ta svatost“ bude něco stát, natolik ji dosáhnete. Všude (...) vším, každým okamžikem (...) ať nepatříte sobě, ani nikomu a ničemu, jen Pánu.«*

Od dubna 1951 na přání své generální představené Matky Bohumily Langrové ukrývala P. Remigia Janču, OFM, který unikl při likvidaci mužských klášterů.



Matka Bohumila Langrová, generální představená Milosrdných sester sv. Karla Boromejského.

P. Remigius Rudolf Janča OFM.

Tento kněz dával duchovní cvičení sestrám kongregace přijíždějícím do Prachatic na dovolenou. Sestra Vojtěcha přijala tento nelehký úkol statečně v duchu věty, kterou jí generální představená napsala na obrázek: *Věrná až k smrti*. V té chvíli ještě ani netušila, jak dramatický průběh bude mít její další život.

Proces s představiteli řádů a kongregací v našich zemích proběhl pod názvem „Akce K“. Byl pečlivě připraven a jeho cílem bylo omezit vliv řeholníků a řádových sester na veřejnost. Hlavní zásah proti mužským řádům a kongregacím se uskutečnil v noci na 14. dubna 1950. Příslušníci Tajné státní policie, sboru Národní bezpečnosti a Lidových milicí vnikli do klášterů i násilím. Představení museli svolat všechny řeholníky, ti byli podrobeni osobní prohlídce a mohli si vzít jen několik osobních věcí. Museli nastoupit do připravených autobusů a byli odvezeni do internačních táborů. Celkem bylo „Akcí K“ postiženo 24 řádů a kongregací, 1240 řeholníků bylo zbaveno svobody bez soudního rozhodnutí. V internačních klášterech bylo v Čechách soustředěno 1200 řeholníků. Na Slovensku bylo zabráno 75 řeholních domů a 1136 řeholníků posláno do těchto táborů.

Rozhlasem a tiskem bylo veřejnosti oznámeno, že se řeholníci zabývali jen intrikami a úklady proti režimu, vykonávali příkazy Vatikánu k protistátní činnosti,

přechovávali v kláštorech zbraně, poskytovali pobyt agentům-vyzvědačům, a dokonce vrahům. Režim prý chce novými opatřeními umožnit řeholím, aby se vrátily ke svému náboženskému poslání. V Čechách se pro „Akci K“ ujal název „Bartolomějská noc“ a na Slovensku „Barbarská noc“.

Kromě internace posílali komunisté mladé seminaristy, řeholníky a kněze v rámci vojenské služby do tzv. Pomocných technických praporů (PTP). Ty se rovnaly táborům nucených prací na dobu neurčitou (36 měsíců a více). Po těžké práci v lese, na silnicích, stavbách vojenských objektů měli tito mladí lidé večer dvě hodiny školení marxismu-leninismu.

Perzekuce řeholnic

Po likvidaci mužských řádů a kongregací bylo v církvi jasné, že budou postiženy i řeholní sestry. Státní úřad pro věci církevní svolal 25. září 1950 do Prahy představené všech ženských kongregací a sdělil jim, aby ihned uvolnily své řeholní domy, které stát konfiskuje k jiným účelům. Téhož dne byli do všech domů sester dosazení vládní zmocněnci. Začátek stěhování byl úmyslně stanoven na svátek sv. Václava 28. září 1950. Vyvezené řeholní sestry byly ubytovány v nevyhovujících budovách a nasazovány na práci do zdraví škodlivého prostředí (např. chemických továren). Sestry představené byly izolovány od svých komunit a v létě 1952 byly vyšší představené umístěny do internačního tábora v Hejnicích na severu Čech. Později byly sestry postupně převáděny pod správu České katolické charity, kontrolované státem. Také proti řeholním sestrám, hlavně představeným, se konala celá řada zinscenovaných procesů. Mnoho sester pak bylo odsouzeno na dlouhé roky vězení.

Zásah proti biskupům

Nový režim izoloval v internaci nejprve pražského arcibiskupa. Arcibiskup Josef Beran byl po přerušení mše svaté v katedrále sv. Víta izolován ve své rezidenci v Praze a později 15 let internován na různých místech mimo Prahu. V červnu 1949 vstoupily do všech biskupských rezidencí tzv. vládní komisaři, kteří převzali kontrolu archivů a biskupských kanceláří. Pak byli izolováni další sídelní biskupové a ostatní biskupové. Diecéze spravovali kapitulní vikáři.



Fotografie z vazební věznice v Českých Budějovicích při uvěznění 10. září 1952.

První dopis z vazební věznice příbuzným.

Č. Budějovice 18.11.52

Moji milovaní,

hned po odchodu Vám a všem svým.
 Vzpomínám denně a mnoho, to jistě
 vše a více.

O mně nemějte obav. Vše je mi
 dobře.

S. Emilie jistě plně pokládám
 k jejímu vstupu. Ať to vše, ať ji
 bude dobře.

Veškeré, všechny události, vzpomínám,
 všem.

Váš
 J. Pyšný

Uvězněna a odsouzena v monstrprocesu Prachatic–České Budějovice–Pardubice–Praha–Pardubice / 1952–1960

Za ukrývání mladého františkána si sestra Vojtěcha vysloužila osm let tvrdého vězení.

Dne 9. září 1952 byl v Českých Budějovicích vydán Tajnou státní policií rozkaz k zatčení sestry Vojtěchy Hasmandové. Následující den, 10. září 1952, byli sestra Vojtěcha, kněz P. Remigius Janča, OFM a další sestry z Prachatic zatčeni a uvězněni v Českých Budějovicích. Ve vazbě zůstala až do 5. listopadu 1953. Od 16. září 1952 do 28. dubna 1953 absolvovala (i s ostatními uvězněnými) sedm výslechů týkajících se její „protistátní činnosti“. Hlavní přelíčení se konalo 17. až 19. září 1953 u Krajského soudu v Českých Budějovicích. Uměle vytvořená skupina byla obžalována z trestného činu velezrady. Když při hlavním přelíčení mluvily sestra Vojtěcha o svém životě, říká mimo jiné i toto:

»Od deseti let jsem toužila vstoupit do kláštera. Byla jsem vedena výlučně svou touhou zasvětit svůj život Bohu.«

A na obžalování z velezrady odpovídá:

»Službu Bohu chápu jako službu lidem. Snažila jsem se o takovou službu ze všech sil. Myslím, že jsem ve školách vychovávala mládež dobře, tak také stojím před svým svědomím. Moje výchova dětí směřovala k poslušnosti Boha a pro blaho bližních.«

Dne 19. září 1953 byl vynesena v Písku rozsudek. Sestra Vojtěcha byla jako vatikánská špiónka odsouzena pro velezradu k osmi letům vězení, P. Janča na devět let a další sestry k nižším trestům. V textu obvinění mimo jiné stálo: *»Všichni obvinění (...) těžce se na něm (na našem národě) prohřešili, dostali se svou slepou, chtěnou poslušností Vatikánu na základnu beznárodnosti finančního kapitálu. Tak se stali žoldnéři imperialismu, jehož je Vatikán ochotným souputníkem, kryje své hmotné zájmy rouškou kultu (...) Přitom daleko nejvyšší iniciativu z obviněných žen vyvinula Hasmandová, která byla významným přívodem trestních jednání. Přitom její jednání bylo pod vlivem její špatně zastřené touhy zaujmout prostřednictvím protistátní činnosti daleko vyšší hierarchické zařazení.«*

Vedlejším trestem velezrady bylo propadnutí jmění, soud obviněným neodebral státní občanství, postihl je pouze dočasnou ztrátou občanských práv, u Matky Vojtěchy na 5 let. Všem odsouzeným se ukládala náhrada nákladů trestního řízení.

Dne 5. listopadu 1953 nabyl rozsudek právní moci a sestra Vojtěcha nastoupila k výkonu trestu ve věznici v Pardubicích. Trest měl trvat až do 10. září 1960. Pobyt ve vězení se podepsal na jejím zdraví. Ve vězeňských záznamech o jejím zdravotním stavu je poznamenáno: chronický zánět ledvin a TBC plic.

Jediný dopis z Písku
první a druhá strana.

Dne 6. listopadu 1955 sdělila bratrovi Gustovi, že jí mohou psát jenom dva odesílatelé z nejbližších příbuzných. Povzbuzuje je těmito slovy:

»Vím, že i pro vás je to bolestné, že nedostávám vše od vás, ale ať vás to nemrzí. Vždyť naší bolesti je působena radost jiným, třeba těm, kteří možná nemají jiné než právě tuto. Nu – a to přece stojí za to. My nikdy nic neztrácíme, poněvadž vším, co je nám obtížné či bolestné, vykupujeme si hodnoty vyšší, větší. Proto, Simeono, moje drahá, nebuď smutná!« (Z neodeslaného dopisu, založeného do spisu jako „závadný“)

Dne 29. června 1956 píše spolu s jedenácti spoluvězeňkyněmi z Pardubic dopis generálnímu tajemníkovi OSN Dagu Hammarskjöldovi při příležitosti jeho návštěvy v Československu. V dopise protestují proti omezování občanských a náboženských svobod ve věznici:

»Vaše Excellence, pane generální tajemníku,
s radostí nad tím, že jste přijel do Prahy, spojuji i naději, že bude pomoheno nám, politickým vězňům, k svobodnému vyznání víry a k právu na život podle víry.

Pan ministerský předseda Viliam Široký prohlásil oficiálně, že je podle ústavy i ve skutečnosti náboženská svoboda, avšak míní to zajisté jen z hlediska své ideologie, protože skutečnost je ta, že od roku 1948, a zejména 1949 je církev perzekuována.

Dovolím si Vám, Excellence, ozřejmit tuto skutečnost na svém případě:

Jsem řeholnice Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, učitelka a ošetřovatelka – Antonie Hasmandová, narozená 1914. Nikdy v životě jsem se nezabývala politickou činností ani po roce 1949. Moje činnost mohla být nazvána Státním soudem v Písku jako protistátní, velezrada – § 78 jen proto, že nebyla v r. 1952–1953 vykládána ve smyslu ústavy. Vždyť jsem neučinila nic jiného, než co jsem považovala za svou náboženskou a řeholní povinnost a k čemu mě nutila křesťanská láska. (Totiž zprostředkovala jsem 2 dopisy své generální představené do rukou povoláného pastýře – biskupa, doručila jsem dopisy své představené duchovního obsahu vedoucím řeholnicím v blízkých filiálkách, měla jsem u sebe větší počet přednášek, avšak náboženského obsahu, bez policejního hlášení jsem poskytla řeholnímu knězi pobyt na 8 měsíců a využila jsem jeho přítomnosti ke konání exercicií a náboženských úkonů.)

Za toto jsem byla 19. 9. 1953 odsouzena na 8 let a odvezena do Pardubic B/10, kde jsem dosud.

Již po dobu své vyšetřovací vazby v Českých Budějovicích, stejně i zde v Pardubicích, kde jsme řeholní sestry soustředěny na uzavřeném oddělení, nebylo nám nikdy povoleno svobodné vykonávání náboženských úkonů. Náboženské předměty a nejnezbytnější živiny víry, jako je Písmo sv. a misál, nejen že nebyly nikdy povoleny, ale dokonce, když jsme si opatřily texty mší sv. a různých modliteb zpaměti a svépomocí, byly nám a jsou dosud soustavně při prohlídkách odebírány.

Ačkoliv se v jiných ohledech v poslední době poměry u nás zlepšily, nelze to říci o stránce náboženské. Opětovně a opětovně žádosti o Písmo sv. a misál za doby

všech pánů náčelníků byly zásadně zamítány, ačkoliv jsme se obracely i na vyšší instance, ba v tomto směru byla některými řeholnicemi zahájena i hladovka, při níž byly podány dvě obšírné žádosti až na Ministerstvo vnitra, avšak vše marně.

Vaše Excellence, jste zajisté obráncem spravedlnosti z titulu svého postavení, a proto se Vám bude zdát neuvěřitelným, že takové poměry jsou ve státě, kde je ústavou zaručena náboženská svoboda. Vždyť na celém světě (a bylo tomu i ve věznicích nacistických) je vězňům poskytována možnost řádného náboženského života alespoň v základních nezbytnostech. U nás tomu tak není. Ve všech našich věznicích kaple sice byly, ale jsou zrušeny nebo měněny v kulturní místnosti a o možnosti tak samozřejmé, jako je účast křesťanstva na mši sv. a bohoslužbách vůbec, nesmí se nám ani zdát.

Pane generální tajemníku, obracím se na Vás jako jedna z mnohých, abyste dopomohl alespoň k nejzákladnějším právům člověka na vyznání víry a na život víry.

S důvěrou ve Vaši pomoc upřímně děkuji.

Odsouzená Antonie Hasmandová, kom. č. 141, Pardubice B/10«

Závěr dopisu generálnímu tajemníkovi OSN.

Pane generální tajemníku, obracím se na Vás jako
jedna z mnohých, abyste dopomohl alespoň k nej-
základnějším právům člověka na vyznání víry a
na život víry.

S důvěrou ve Vaši pomoc upřímně děkuji.

Odsouzená Antonie Hasmandová,
kom. č. 141.

Pardubice B/10

V Pardubicích 29. VI. 1956.



Odsouzená sestra Vojtěcha Hasmandová v roce 1953.

Pod dopisem byla ve vězeňském archivu tato doplňující poznámka: *»Tato žádost samozřejmě nikdy nedošla ke svému adresátovi. Výsledek byl opačný: pisatelka sestra Vojtěcha a ještě několik dalších žen si tímto vysloužily korekci – temnou kobku, odkud čísel chlad z betonové podlahy... a dále odnětí výhod, včetně novin na dobu 3 měsíců.«*

V posudku k tomuto dopisu ze 4. července 1956 čteme: *»Její silné náboženské založení odráží se v celém jejím chování. Jak se vyjadřuje mezi odsouzenými, svědčí o fanatickém zaměření proti dnešnímu zřízení. Omezování svobody na těch, kteří se proti dnešnímu zřízení provinili, podle jejího mínění se provádí nelidským způsobem. V trestu jednou kázeňsky trestána. Povahy úlisné, falešné. V důsledku narušování výchovy u ostatních odsouzených byla umístěna na izolovaném oddělení. O převýchovu neprojevuje žádný zájem. Přesvědčení a dřívější názory dosud nezměnila.«* (Náčelník NPT Pardubice npor. Huňáček)

»Tímto jednáním hrubě porušila táborový pořádek. Dále se provinila v tom směru, že i když měla možnost stěžovat si centrálním úřadům předtím, využila přítomnost generálního tajemníka OSN, a tak chtěla hanobit ČSR v zahraničí.« Byla přeložena do Prahy na Pankrác.

Dne 23. října 1956 napsala Matka Vojtěcha už z pražské věznice obranný dopis plukovníku JUDr. Oldřichu Mejdroví, zodpovědnému za všechny věznice v Československu kvůli přeložení do těžšího vězení v Praze:

»Pane plukovníku, nestěžuji si věcně ani na StB v Pardubicích ani na své přemístění na Pankrác. Stěžuji si však a namítám především proti důvodům Vašeho rozhodnutí!«

I v tomto dopise velmi statečně hájí nejzákladnější práva věřících na život z víry i ve vězení. Vyjadřuje i to, že tušila, že její prosba nedošla k tajemníkovi OSN.

»K oné instanci tedy má prosba nedošla. Zajisté proti právu. Odvolávám se proto k instanci ještě vyšší a tou je, pane plukovníku – Vaše svědomí!

Ke křivdám minulým jste jako vykonavatel přidal křivdy nové. (...) Zesílil jste násilí, znovu jste zvýšil nápor na zdraví několika žen, které jsou, jak můžete předpokládat, již ochorelé delším vězněním. Opět jste vzal možnost na delší dobu styku s rodinou a možnosti těch nepatrných lidských úlev trestu, které jsou všude jinde samozřejmé. Je to lidské, pane plukovníku? A je to práce pro muže spravedlivého?»

Za to, že nechtěla pracovat v neděli, s ní bylo zahájeno kázeňské řízení a uložen trest odnětí výhod na jeden měsíc a korekce.

Z pohovoru, který měla sestra Vojtěcha (vedená jako vězeň číslo 2669) v periodickém hodnocení, vyplývá, že „trestného činu naprosto nelituje a považuje se za náboženského mučedníka. Má zájem jen na tom, aby církev sílila, a světské věci ji prý celkem nezajímají. Sleduje denní tisk, má však prý o něm svůj úsudek. Své odsouzení považuje za omyl, ježto prý po právní stránce se ničeho nedopustila, aspoň jak se na svůj čin dívá ona a nemíní se svého názoru vzdát.“

„Výkon trestu nemá na odsouzenou žádný vliv. Stále se obírá myšlenkou, že Bůh vše dobře řídí.“

Komise pro provádění amnestie prezidenta republiky ze dne 1. prosince 1957 rozhodla, že se tato amnestie na sestru Vojtěchu nevztahuje, a proto byla 3. září 1958 vrácena do věznice v Pardubicích. Podmíněně byla propuštěna až na základě prezidentské amnestie ze dne 9. května 1960. Byl jí prominut zbytek trestu odnětí svobody v trvání 4 měsíce a 1 den a vedlejší trest ztráty čestných práv občanských a ztráty občanské cti.

Při propuštění z pardubické věznice 11. května 1960 využila propouštěcího dotazníku, aby do protokolu napsala připomínky k výkonu trestu:

- o všech křivdách proti náboženské svobodě,
- o nesouhlasu s nucenou nedělní prací a
- o postizích, které ji i ostatní ženy potkaly.

Zároveň musela podepsat prohlášení o mlčenlivosti o všech získaných poznatcích v době vazby a vězení.

Po návratu z vězení pobývala v Božicích u Znojma, kde působila rodná sestra Emilie. Tato komunita se nacházela v těsné blízkosti mateřince sester ve Znojmě-Hradišti. Odtud mohla od generální vikářky přijímat instrukce týkající se jejího dalšího působení.

Odboru pracovních sil ve Znojmě došel z Pardubic na sestru Vojtěchu tento posudek: *»K výkonu trestu neměla nikdy kladný poměr a několikrát byla iniciátorkou různých vzpour. Má být od ostatního kolektivu izolována, neb na tento svými názory zhoubně působila. Po pracovní stránce byla jen průměrná dělnice, bez zájmu*

o práci, v soutěži nebyla a k těmto věcem měla přímo odpor. V její převýchově nebylo docíleno celkem žádných výsledků.»

Sestry i další ženy s ní vězněné svědčí o její heroické víře, lásce a odpouštění. Přestože sama strádala, pomáhala všem. Velkou lásku i vděčnost projevovala prostřednictvím dopisů z vězení. Některé nebyly adresátům nikdy doručeny, zůstaly v archivu.

O této době později hovořila jako o době Boží milosti: *»Byla to plodná léta v síti Boží lásky...«* Výjimečně se zmiňovala o utrpení, které prožila.

Myšlenky z dopisů, které posílala svým příbuzným, byly její duchovní hybnou pákou ve vězení. Jimi také chtěla pomáhat svým příbuzným umenšovat starost o ni samotnou.

Vždyť každý den našeho života je velkým darem Božím a bylo by škoda, abychom jej nechali vyznít naprázdno. A zde – v silně zjednodušeném životě, hlavně v duchovním ohledu – tím větší nebezpečí. Konečně – všude aby se člověk s Hálkem modlil: *»Jen zevšednět mi nedej, Bože! Abychom k těm pokladům, jimiž jsme z Boží lásky zasypáni, nebyli vlažní, abychom nezklamali očekávání nebe i země!«*

»I Vy buďte klidni o mne: jsem zdravá, v hmotném nemám nedostatku. Ba pěči zde cítím, jak milujícím Boha vše napomáhá k dobrému. Jsem nejen spokojena, ale šťastna a připadám si v této síti Boží lásky jako ten, kdo se učí plavat v chladnějších proudech. A člověk poznává, kolik neumí, kolik se ještě musí učit, jak je třeba dát do služby všechny smysly, aby ovoce bylo plné a ryzí – a že toto ještě neumí.« (Z dopisu z Pardubic, 9. listopadu 1954)

»Dovedete si představit, jak se těším? Vždyť psaníčko a návštěva – to jsou svátky v našem životě, to je skok k Vám a život s Vámi – nejdražšími.« (Z dopisu z Pardubic, 24. dubna 1955)

»Nezalétám mezi Vás se smutkem, i když odloučení od Vás je a zůstane vždy živé, přece jistota vzájemné lásky nejen sílí, ale vše usnadňuje, takže i náš život je plný krás a radosti v Pánu. Toužívám často, abyste nás viděli a denně slyšeli upřímný zpěv Sluneční písně Františkovy, delší o jednu sloku. Vždyť i vězení stejně jako svoboda nese chválu Boží. Ujišťuji, není nám zle. A budoucnost? V náruči Boží, kdo by se bál?« (Z dopisu z Pardubic, 1. května 1955)

»Člověk se zde vžívá i do ovzduší, které neznal, učí se rozumět zálibám druhých a chápat je, aby ukázal lásku a blízkost srdcí, překlenul rozdílnost názorů. A věřte, jsou to nezaplacitelné zkušenosti, velký přínos do života, jeho hlubší pochopení – a za toto je nutné dávat daň Bohu i lidem.« (Z dopisu z Pardubic, 9. srpna 1955)



Po návratu z vězení s praneteří v květnu 1960.
V těchto domech, ve Vidnavě, žila uprostřed velké komunity sester.

Ve Vidnavě po propuštění z vězení

Božice-Vidnava / 1960-1970

Ještě z Pardubic poslala své rodné sestře Emilii Hasmandové do Božic šťastný telegram o propuštění. V Božicích u Znojma strávila první dva týdny na svobodě. Byla si vědoma toho, že je hlídaná, přesto píše z Božic sestře Doloris. Cítila se špatně, plačtivě, na dně všech svých sil, ale šťastná, že je na svobodě.

»Drahá Dolinko, pokoj a láska Boží buď s vámi všemi! A všem stejný, vroucí a vděčný pozdrav... Včera tady byl pro nás i vás všecky ten radostný den návratu. ...Že bych byla normální, nemohu říci. Stále bych brečela, však to znáš. Emilka mě těší, že to přejde. Má asi už od Vás zkušenosti. ...Do šesti dnů se ohlásíme na ONV a potom brzy zase s chutí dál. Všichni pozdravují Dolinku. Tak vyřizuji. Rády na Tebe vzpomínaly.« (Božice, 12. května 1960)

Z Vidnavy, malého města na polských hranicích, kam byla poslána do komunity, píše svým drahým do Huštěnovic o svých prvních Vánocích na svobodě, o následcích věznění:

»Moji nejdražší, pokoj a láska Boží buď s vámi! Letos je těžko přát „radostné“ svátky. Víím, že všichni žijete v bolesti a z bolesti. Já jsem to dokonce na sv. Štěpána odležela. Hlava, zvracení ..., musela jsem odejít ze mše sv. Ani k sv. přijímání jsem pro zvracení nemohla jít, což mně bylo nejvíce líto. Už máme všichni ty nervy pocuchané.

Nedivte se mi. Byly to zase Vánoce doma – a v slzách. I když se skláním v hluboké oddanosti před vůlí Boží, organismus jako by nebral na vůli, bouří se a chvílemi vypovídá. Kéž bych tím aspoň Vojtínkovi hodně pomohla.« (Vidnava, 29. prosince 1960)

V prvním roce po propuštění opakovaně píše sestře Simeoně, která pečuje v Huštěnovicích o umírajícího nejmladšího bratra Vojtěcha:

*»Moje drahá sestřičko Simeono,
pokoj a láska Boží buď ve Vaší službě nemocnému a vůbec stále s Vámi! Snad chápete naši útechu z toho, že smíte zůstat u Vojtínka. Žasnu přitom nad nesmírnou láskou Boží k Vojtěchovi. Kolik milostí mu Pán dává právě možností Vaší přítomnosti.*

Sestřičko, pomáhejte mu, jak nejvíce můžete. Víím, že to děláte, ale člověku se jaksi ulehčuje, když to připomíná. Vždyť – co již jiného můžeme pro něj udělat a co cennějšího darovat než poskytovat mu duchovní hodnoty, ze kterých v každém případě bude mít největší užitek. Pán buď pochválen, ba chválen stále za dobrodiní, které nám tímto poskytuje. Věřte, sestřičko, že přesto, že velice trpím, je mi útechou myšlenka, že Vy tam jste. Nechci tím podceňovat péči našich, ale rozhodně v takové službě je



Nejmladší bratr Vojtěch.

Starší sestra Simeona.

Záznam o úmrtí sestry Simeony.

Mlá sedláčka s. M. Simeona
* 7. 2. 1908

1966
4. ledna 1966 - propukla nemoc
ždá o zoprosení.
9. " zoprosení
13. " 0,13 hod umírání
15. " 12,30 pohřbívání 14. 1. krása
20. 21. ... ledna
21. "
1. 2. oslava

Přijmi, zorně, co trého jest
vezni Bůh, což Jeho jest.
tělo co zorně stráženo,
duch zříšit neboť rozechnut jest.

Pane, Ty víš, že Tě miluji,
ale buď milostiv mně
hrášná.

Suscipe, Domine, ...

přijmi, Pane, i tento můj,
strachný stesk
a dej mi sílu, ať mě okolo Tě
netrpí, ať o tom růžec neví.

nejlépe na místě sestra řeholnice. Jsem aspoň jista, že neztrácí zásluhy z bolesti, kterých je přemíra. Vy s ním jistě probíráte užitek utrpení, přitom těšíte útechou, kterou může dávat jen víra, naděje a láska. Pán Bůh Vám vše odplatí.

Od Velebné Matky je to velice krásné a jsem jí nesmírně vděčná. Už jsem jí několikrát děkovala.

Pozdravujte všechny. Doufám, že jste dostali můj balíček na Gustu, kde jsem všem posílala „Tříkrálovou vzpomínku“, a že jste vše zařídili. Vzpomínala jsem na Vás, když jsme světili náš dům a naše Magnificat jsem posílala i do Vašich domů.

Pán Bůh Vás, moje drahá sestřičko, posiluj a dej Vám tolik jemnosti a lásky, abyste vystihla i tu nejtajnější bolest a bez vyslovování ji utišila nebo aspoň zmírnila. Jistě chápete, že jsem s Vámi téměř stále a jsem Vám velice vděčná za všechny zprávy. Vaše SM. Vojtěcha. » (Vidnava, 5. ledna 1961)

I po roce od propuštění z vězení popisuje nedostatek duševních sil, zesílený utrpením nejmladšího bratra Vojtěcha:

»Moje drahá sestřičko Emilie, pokoj a láska Boží buď s Vámi!

Je již tak dávno po Vánocích a já nepíši. Sestřičko moje drahá, jistě mne chápete! Věřte, že nemám ani dost síly (duševní), abych psala pořádný dopis. Však víte proč. Z domova jedna zpráva horší druhé. A přece, kolik je v těch bolestných sděleních krásy! Žasnu nad láskou Boží k Vojtínkovi. Kolik něhy má Pán Bůh pro ty, kteří Ho hledají s upřímností své duše. Jistě Vám také psal. Jsem ráda, že již počítá a ví vše. Vojtěch se za tu nemoc prohloubil, že můžeme mu jen závidět. Myslím ale, že on nejvíce protřpěl v té době, kdy nemohl zpět. A teď ho láska Boží zahrnuje něhou.

Toto Vám, sestřičko, píši pro útěchu, a když vím, že stejně smýšlíte. Ale taky, že člověk potřebuje i z jiné strany trochu opory. Nám nezbývá než děkovat a zase děkovat lásce Boží, která i v rozdílení bolesti je tak něžná. Jsme dlužníky Bohu, lidem i své duši. Někdy již nevím, jak mám dobrotě Boží děkovat, a ráda říkám, že tedy můj dík bude, až přijdu poděkovat osobně. A chtěla bych to pak velice pěkně předvést...

Teď robotím v kanceláři. Tož napínáme síly v roční uzávěrce. Už jsme skoro hotovy. Ale však jsme se tužily a ještě tužíme. Moc se těším, až to bude všecko pryč. Víte, to Vám jen šeptám, že nikterak nelnu ke kanceláři! Ó, moje půdy a sklady a haraburdí!! To byl můj rajon blaha! Ale jsem tu taky šťastná, protože mne tu chce Pán Bůh. Je to nakonec zábavné, když pro halěr musíš prohledat a propočítat kolik archů se samými ciframi a pak s výkřikem štěstí uzříš „ztracenou drachmu“. A jindy se zase raduješ, jak to všechno klapne, a než to klapne, co za napětí prožiješ, když Ti poslední úhoz stroje vysype milé či nemilé překvapení.

Jsem při veškeré bolesti spokojená a vděčná nekonečné lásce Boží. A Vy, sestřičko? Máme ještě moc práce, ale píši Vám honem, abych nezaviňovala Váš neklid. Prosím Vás o to, netrapte se ničím a nikým. Jsme v rukou Božích a tam, kde jsme trpěly nejvíce, trpíme zase, ale docela jinak. Naše bolest je v tomto směru radostná a radost bolestná... Vděčná Vaše s. Vojtěcha. » (Vidnava, 13. ledna 1961)



Na návštěvě ve Šluknově 1967, naposledy ve starém hábitu.
V novém hábitu s bratrem Augustinem a sestrou Emilií v roce 1967.



Nejmladší bratr Vojtěch zemřel v polovině ledna 1961.

Po propuštění z výkonu trestu jí byla stanovena zkušební doba v trvání deseti roků. Na základě další amnestie prezidenta republiky ze dne 9. května 1965 jí byl zbytek zkušební doby prominut.

V šedesátých letech vedla sestra Vojtěcha bohatou korespondenci. Zachovalo se mnoho dopisů. Z vězení asi sto čtyřicet a přibližně dalších čtyři sta. Kromě rodiny si dopisovala též s bývalými spoluvězeňkyněmi a spolužačkami. Některým byla zároveň životním průvodcem, morální oporou a velkou přítelkyní. Tato přátelství si uchovala až do své smrti.

Dne 13. ledna 1966 náhle zemřela rodná sestra Simeona. V korespondenci i v jejích poznámkách se odráží, jak ji hluboce zasáhlo další nečekané úmrtí sourozence. Prosí Pána, aby nikdo v jejím okolí tímto jejím smutkem netrpěl.

Sestra Vojtěcha často psala své přítelkyni z vězení paní Mileně Grimové, jak se upřímně těší na setkání po šesti letech od propuštění z vězení, a dále se v dopise zmiňuje také o sobě:

»Víš, u mne je to zase ještě jiné než u Tebe. Já jsem byla vždy v klášteře šťastna. Věř, že u mne nebyla ani minuta, kdy bych litovala svého kroku, ať přicházely chvilky jakékoliv, kdy jen zářivě nesvítil slunce, když přišly okamžiky podobné, jaké jsme prožívaly spolu, ale – konečně – vždyť mne znáš a víš, že jsem tvor sice ubohý, ale který se snažil prožívat dobře okamžiky, které Pán Bůh poslal či dopustil. Chtěla bych, Mileno, aby všichni byli šťastni – ale nedaří se mi to. Není mi to jedno. Ale – co se dá dělat. Pán Bůh ví, proč tak a ne jinak řídí osudy člověka, a jisté je, že to vždycky myslí pro naše dobro.« (Vidnava, 12. srpna 1966)

Svou rodnou sestru Emilii poprvé povzbuzuje po smrti sestry Simeony:

»Tož, moje drahá Emilko, sestřičku Simeonu už máme u Pána Boha a ta doba našeho života – možná – že dlouho také nepotrvá. Myslívám na to denně. A přest že jsem ráda na světě a vážím si každého dne života, přece se těším (ovšem s bázni, ale i s důvěrou) i na tu chvíli, kdy i nám zazáří věčné světlo. Bude to ještě po nemnohém boji krása, vidte!« (Vidnava, 14. listopadu 1966)

Podle možností sledovala se sestrami průběh 2. vatikánského koncilu a provázela jej modlitbou. V roce 1967 došlo podle pokynů koncilu o přizpůsobení se době také ke změně řeholního oděvu.

Tak píše paní Mileně Grimové o tom, že došlo ke změně hábitu, a protože ji Milena ještě v hábitu vůbec neviděla, posílá jí fotografii. Lituje toho, že se ještě nesetkaly. Po půlroce píše opět Mileně, aby jí dodala odvalu udělat rozhodný krok ke změně života. Vyzývá ji k napsání dopisu, projevuje všestranný zájem o ni a její rodinu:

»Co z každé té chvíle udělám? Chtěla bych vždycky jen dobro. To víš, že se mnoho nepodaří, ale Pán Bůh se dívá právě na tu naši dobrou vůli. A v tom je to štěstí. Mít



Matka Vojtěcha v pokoncilním hábitu
ve Vidnavě.

Z rukopisu napsaném ve Vidnavě
v roce 1969.

ma' se vstaly, byly velmi dlouhé.¹⁰
To byla doba pro pidení chleba do ošinn.
Mojmír pije se kucha - na Silhořech.
Me' vyšetky byly, k nimu jako ukoně.
Vichu, se mi smle a brala kukač, se
makače, mohu pít kabe kukač, dlye
prij mdu oči na vypracuči.
Koučiče poci ladi, to bylo aldy.
Sleto se pít broucator a pít koprata
ke levi. Koučiče mi Silhořech.
Kde je Silhořech? Houem, Tynešle, daj
mi do.
Tynešle mýjak karahala, a mýjak
vnučiče mi podala kocačku —
jakože, napasá ošinn — ale —
to nelyč Silhořech! "Kde koučiče:
Joučiče, Silhořech nelyč k dorbane, kukač.
Připadala mi, se celý mýjak kukač. I kuka
se mi kukač, a oči mi to kukač,
vichu se na mi kukač — a pít jako
pita, se mami na Tynešle karahala.
Koučiče pije piti kukač. Piti kukač kukač,

je kabe pít mý. A se kukač mami. A
kukač mami kukač pít mý, kukač, kukač.
piti kukač a kukač kukač; jak se kukač.
jak vypadala, jak je kukač a kukač
koudrače. Na kukač se pita, mami
se na kukač, I kukač, kukač, jak
kukač kukač piti kukač a mami, se
Vel. Kukač, se mami kukač, kukač piti
a na kukač, se piti kukač kukač
mami, aby je kukač se kukač.
Kukač, se kukač kukač. A kukač kukač.
Hm, piti kukač piti mami, a Silhořech kukač
mami." Kukač mami kukač.
To kukač piti kukač o kukač. A mami
kukač kukač se kukač kukač. A kukač.
Tajik se mi kukač.
A - kukač kukač. "Mami kukač kukač,
kukač kukač kukač, kukač kukač kukač,
kukač kukač kukač se kukač, jak kukač
ka kukač kukač.
Co se kukač kukač kukač? A kukač
se mami kukač kukač kukač a kukač

snahu a opravdu se snažit! Chtít dobro a s pomocí Boží rozdávat ty drobty lásky Boží, ty květy poctivě konaných povinností, třebaš Ti ruce krvácí – vždyť růže mají trny. Říkávám si, že Bůh stojí za to, abychom pro něj učinili vše, vše přijali, vše darovali.» (Vidnava, 21. srpna 1967)

Po roce píše opět sestře Emilii k svátku slova povzbuzení:

»Ráda si připomínám tu krásnou větu, že ‘sebezápor je největší a nejúspěšnější apoštolát’. Jsou to maličkosti, že? Ale velká láska se měří právě maličkostmi, vidte! A kapitál denních obětí a prací, únavy a bolestí, to je nejhezčí kytice v našich dlaních při přání dobré noci před svatostánkem« (Vidnava, 19. listopadu 1967)

Události Pražského jara vnášely i do odlehlých komunit, jakou byla Vidnava, nadějně očekávání změn pro celou českou společnost, pro kongregaci.

Podle řádového zvyku napsala sestra Vojtěcha řádky o vzniku svého povolání. Velmi živě vyprávění ze svého dětství ukončila těmito slovy:

»Kus života za mnou. Všude jsem byla ráda. Nikdy – ani v nejtěžších chvílích, ani v mé slabosti a bídě – nikdy jsem nelitovala, že jsem volila tuto cestu za nebeským Snoubencem. Za vše nesmírně děkuji milosrdenství Božímu, mé drahé nebeské Matce a mým ochráncům. Pán ať odplatí celé kongregaci, že mi dávala tolik dobra a v mých milých představených stále lásku, pomoc a shovívavost. Zvláště veliký dík za Vidnavu!

Měla jsem ji ráda, poněvadž mi nejvíce dala. Vidnava byla pro mne hořká bylina, která léčila, sílila, dávala poznání a uzdravovala. Velebí duše má Pána!» (Vidnava, 26. ledna 1969)

Od 1. října 1969 se stala představenou velké vidnavské komunity. Jako představená měla také větší účast na přípravě pokoncilní obnovy v našem společenství. Začátkem července 1970 odjela z Vidnavy do Znojma-Hradiště na generální kapitulu. Pro Matku Bohumilu Langrovou, generální představenou, byla řádná generální kapitula začátkem pokoncilní obnovy.



Brána vedoucí k probošství na Hradišti, kde si boromejky vybudovaly náhradní generální dům.

Generální představená Vidnava–Znojmo–Hradiště / 1970–1988

Z politických důvodů nemohla Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boro-
mejského po dlouhé období 34 let vykonat řádnou volbu svého vedení. Požadav-
ky 2. vatikánského koncilu a období Pražského jara umožnily Matce Bohumi-
le Langrové, aby připravila řádnou generální kapitulu. Ta proběhla 8. července
1970. Generální představenou byla zvolena Matka Vojtěcha Hasmandová. Sou-
časně s nástupem nově zvolených sester se začala politická situace v naší zemi
přirostřovat – nastoupilo období normalizace. Nově zvolená Matka se svou radou
napsala sestrám do všech komunit dopis, který se stal programovým prohláše-
ním jejich služby. Kongregace v Čechách měla tehdy šest set osmdesát sester,
které žily ve třiceti komunitách. Matka Vojtěcha začala pravidelně informovat
sestry o dění ve společenství, později o dění v nově založené Federaci borome-
jek a v celé církvi. Neúnavně se starala o formaci všech sester v duchu 2. vati-
kánského koncilu. A proto úkoly vyplývající z koncilu pro kongregaci stanovila
následovně:

*»Náš společný úkol – „být jedno v Bohu“ – je dosažitelný jen za spolupráce všech.
O to vás, drahé spolusestry, snažně prosíme.*

*Nesmíme přeslechnout hlasu koncilového pojetí služby, které nám podává ve
svých dokumentech. Všichni jsme služebníci! Ani církev nechce již vládnout, ale slou-
žit! Je to úžasná změna proti dřívějšímu smýšlení předkoncilnímu. Vědomí „Jsem
služebnice“ má také každou z nás pronikat až do morku kosti. Bez vás, drahé spolu-
sestry, nestačíme zdolat úkoly, před kterými stojíme.*

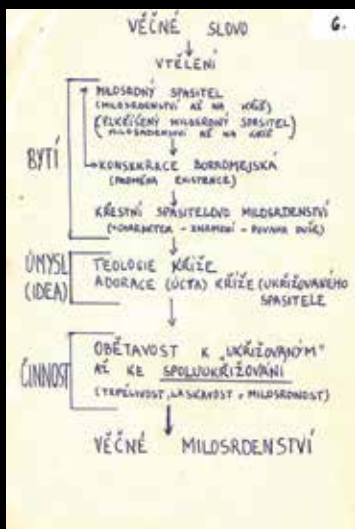
*Církev od nás požaduje, abychom vnesly do svého života nového ducha, ducha
koncilního. Je to především duch opravdové lásky a vzájemné důvěry, duch upřím-
nosti a pravdivosti, duch chudoby, prostoty, jednoduchosti a pokory. Máme se přede-
vším vymanit z formálnosti a povrchnosti. Je nutné jít do hloubky a k podstatě. Ne-
stačí řeholní dekret jenom číst a znát, nýbrž je třeba také uspořádat život podle něj.*

*Maria Panna, pokorná služebnice Boží na zemi a slavná Královna všehomíra
na nebi, ať nás ochraňuje a nám žehná, abychom podle jejího příkladu oslavova-
ly Boha láskou, pokorou a vytrvalou službou.» (Z prvního dopisu sestrám, Znojmo
-Hradiště, 1. září 1970)*

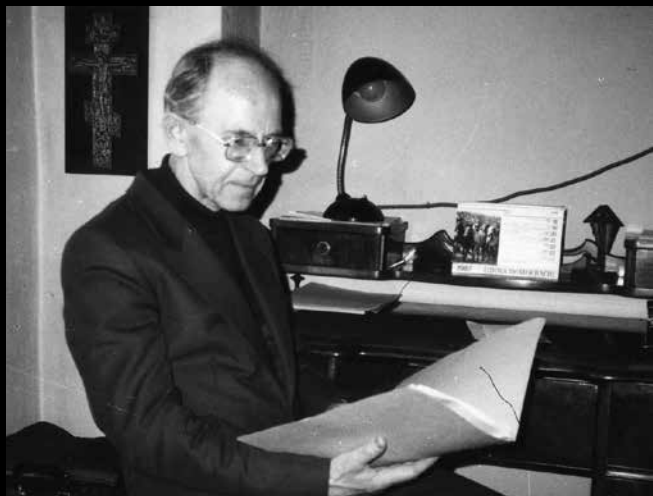
Matka Vojtěcha si byla vědoma velkého úkolu, před kterým stanula. Být Matkou
poměrně velkého společenství a provést ho obnovou požadovanou 2. vatikánským
koncilem vyžadovalo odvahu, důvěru v Boží pomoc, spolupráci s Duchem svatým,
otevřenost novým požadavkům doby. Na prahu roku 1971 napsala sestrám:



Ilegální setkání vyšších představených ve Znojmě-Hradišti.



Poznámky Matky Vojtěchy k výuce sester. Nejbližší spolupracovník Matky Vojtěchy P. Jan Evangelista Urban OFM.



Druhý nejbližší spolupracovník P. Jan Evangelista Vícha OFM Cap.

»Drahé spolusestry, i letos stojí před námi velký úkol – obnova podle 2. vatikánského koncilu. Prohloubení našeho duchovního života je nesmlouvavou povinností každé z nás. (...) Ať tedy, drahé spolusestry, nezklameme očekávání nejen nebe, ale i země.«

Prvním plodem pokoncilní obnovy bylo vypracování nových konstitucí. Když Matka Vojtěcha děkovala všem sestrám na kapitule za práci, řekla: *»Je splněn veliký úkol, máme nyní učebnici svatosti. Čeká nás však úkol daleko těžší: Učinit ze svého života školu svatosti.«*

Snažila se vést sestry příkladem svého života. Její schopnost učit ji vedla k tomu, aby spolu s nimi nově vyjádřila, co je obsahem jejich charismatu a spirituality. Tyto termíny se doposud běžně nepoužívaly, bylo proto třeba je sestrám přiblížit. Své myšlenky nemohla publikovat veřejně, to totalitní komunistický režim nedovoloval, zvolila tedy samizdat, jedinou možnost, jak písemně komunikovat se všemi sestrami. Tento způsob komunikace však byl považován za ilegální a Matka tím znovu riskovala uvěznění.

Matka Vojtěcha předkládala svému společenství obecnou nauku církve o řeholním životě, aby si sestry, podníceny vatikánským koncilem, hlouběji uvědomily podstatu, krásu a plnost řeholního života žitého v církvi a pro církev. Burcovala sestry ke spolupráci, protože jí bylo jasné, že bez ní není možné dosáhnout pravé obnovy společenství.

V osobním setkávání přenášela na jednotlivé sestry své vlastní uchvácení obnovným děním. Čelila také pokušení sester: spokojme se s tím, že vše máme krásně a jasně vyjádřeno, a konečně si po všech těch různých novotách odpočínme.

Ve svém církevním smýšlení hledala podporu v řadách kněží-odborníků. Její možnosti nebyly velké. V období její služby ji pojilo hluboké přátelství zvláště se dvěma kněžími – františkánem P. Janem Evangelistou Urbanem a kapucínem P. Janem Evangelistou Víchou. Matka Vojtěcha se nemohla spojit ani s našimi sestrami z ostatních větví Federace, jelikož styk se zahraničím byl velmi omezen.

Koncil vyzval ke spolupráci vyšší představené řádů a kongregací založením „konferencí vyšších představených“. Ty vznikaly ve svobodném světě, ale nemohly oficiálně fungovat v komunistických zemích. Matka Vojtěcha volila cestu tajné spolupráce.

Důležitým mezníkem v životě společenství boromejek se stalo založení Federace v Římě 11. října 1970. Tento impuls přijalo všech sedm větví, které svým původem založení patří do francouzského Nancy. Matka Vojtěcha se účastnila napsání Stanov a Základního pravidla pro Federaci SCB. Byla to intenzivní spolupráce, protože se poprvé v dějinách kongregace sešly všechny generaláty ke společné práci. Dne 15. března 1974 Svatý stolec schválil Federaci sester boromejek.



Soukromá audience u Pavla VI. při příležitosti zakládání Federace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Římě, 11. 10. 1970.

Na VIII. generální kapitule 2. června 1976 byla Matka Vojtěcha zvolena generální představenou na dalších šest let.

Dne 15. dubna 1980 předávala Matka Vojtěcha sestrám nové pokoncilní konstituce, schválené Vatikánem 12. března 1980 a vytištěné samizdatem. V průvodním dopise s nadšením povzbuzuje sestry k jejich přijetí, k jistotě vlastní cesty, kterou schválené konstituce jsou:

»Potvrzení našich konstitucí církví je pro nás výzvou k odhodlanému vstupu na cestu „dokonalé lásky“, protože zde je záruka, že v úsilí o obnovu řeholního života po 2. vatikánském koncilu můžeme už jít pevně, bezpečně a s odvahou. Snažme se proto, drahé sestry, nové konstituce znát, pochopit, plnit a žít, a to s láskou, v duchu a pravdě – a takto se setkávat s Bohem Trojjediným, tak odpovídat na jeho dar.«

Dne 17. července 1978 při uzavírání VIII. generální kapituly ve Znojmě-Hradišti napsala povzbudivý dopis delegátkám:

»Děkuji vám za všechno! Velká a náročná práce je ukončena. Avšak úsilí o charismatickou obnovu nesmí končit! Právě teď přistupujeme k úkolům nesmírné důležitosti. Nastává odpovědná práce. Je třeba zaměřit všechno naše snažení na praxi směrnic 2. vatikánského koncilu a VIII. generální kapituly. Nyní se rozhodne, zda



Matka Vojtěcha ve skupince Matek ze sedmi kongregací sester Boromejek na setkání Federace v místě založení, ve Francii v Nancy, v roce 1971.

bude naše kongregace nesena milosrdnou láskou a tak zviditelňovat samého Krista – anebo se nestane nic. Na každé jednotlivé sestře záleží.

Drahé sestry delegátky, věřím ve vaši osvědčenou snahu. Věřím, že s horlivostí vyvinete „zapalovací apoštolát“ – apoštolát dokonalé lásky, aby kongregace ve všech svých člencích – vedená Duchem svatým – věrně odpovídala úmyslům Boha nejmilosrdnějšího. Do vás kladu velké naděje.»

Od 3. července 1982 při zahájení IX. generální kapituly mimo jiné řekla: *»Naše doba je veliká. My v ní nesmíme selhat. Jde o duše, jde o celý svět.«*

Dne 12. července 1982 byla zvolena generální představenou potřetí, nyní i se souhlasem Svatého stolce. Od počátku své služby generální představené pracovala na obnově společenství. S velkým rizikem přijímala do kongregace mladé dívky, které toužily po zasvěceném životě. Vychovala kolem padesáti tajných sester. V této době byla matkou nejen svým sestrám, ale i sestrám jiných kongregací, mnohým kněžím, bohoslovcům a laikům. Přes své povinnosti měla vždy čas je přijmout a vyslechnout.

Od 1. května 1984 probíhala pracovní část IX. generální kapituly. Na závěr napsala sestrám delegátkám a představeným souhrnnou zprávu:



1979 při setkání Federace v Římě na soukromé audienci u Jana Pavla II.
 Matka Vojtěcha v civilním oblečení při návštěvě ilegálně
 formovaných mladých sester.
 Matka Vojtěcha se sestrami při obnově jejich slibů.

»Od zahájení IX. generální kapituly přes všech pět pracovních setkání nás věrně provázelo evangelijní heslo: „Zajeď na hlubinu!“ (Lk 5,4) ...

Ve svém programu se soustředila IX. generální kapitula na podstatnou část našeho řeholního bytí – na zvnitřnění, prohloubení a pravdivost života.

(...) Nám nejde o to, abychom volily stále něco nového, ale o to, abychom všechno, co konáme, konaly lépe – nově.«

Sestry velmi povzbuzovala a projevila jim vděčnost za vykonanou práci:

»Jděte, drahé sestry, a zapalujte svět láskou a milosrdenstvím! A naše pochodně ať planou!« (Znojmo-Hradiště, 1. května 1984)

Dne 15. listopadu 1985 napsala Matka Vojtěcha spolu s ostatními vyššími představenými dopis adresovaný předsedovi Federální vlády Lubomíru Štrougalovi ve věci dovolení přijímání novicek. Novým dopisem z 12. ledna 1987 urgovala jeho odpověď. Reagovala na více jak roční posuzování této žádosti.

Při zasedání Ústřední rady České katolické charity ve Znojmě-Hradišti, náhradním mateřinci kongregace a zároveň charitním domově pro řádové sestry, Matka Vojtěcha v uvítacím projevu se statečností jí vlastní znovu prosila o intervenci ve prospěch přijímání novicek, a to pro všechna řeholní společenství.

Dne 16. července 1987 iniciovala a spolu s ostatními vyššími představenými v ČSSR napsala prezidentu republiky Gustavu Husákovi dopis, který obsahoval žádost o povolení přijímat novicky. K dopisu jsou přiloženy podpisy vyšších představených 26 řeholních společenství. Podpis Matky Vojtěchy je na prvním místě. V této době stále ještě nebyla zřízena Konference vyšších řeholních představených v naší zemi.



Poslední fotografie Matky Vojtěchy, necelé dva měsíce před smrtí.
Neteř sestra Leona.

Nemoc a poslední dny života 1987–1988

Na podzim roku 1987 se objevily první příznaky nemoci: únava, kašel a bolesti na hrudi. V listopadu byla potvrzena diagnóza zhoubného nádoru. Matka Vojtěcha tuto zprávu přijala s odevzdaností a statečností. Svému duchovnímu otci P. Janu Evangelistu Urbanovi reagovala několika řádky na jeho povzbudivá slova: *Daří se mi lépe, beru mnoho léků a musím pěstovat „blahobyt“.*

Matka Vojtěcha napsala více dopisů na rozloučenou. Pokojně a s hlubokou vírou ve věčný život se v nich zmiňuje o svém údělu a blízkosti smrti. Kromě dopisu duchovnímu otci se rozloučila i se svou neterí, sestrou Leonou, a sestrou Emilií:

»Moje drahá sestřičko Leono,

pokoj a láska Boží buď s Vámi. Také Vás bych chtěla, sestřičko, potěšit a zároveň poprosit o modlitbu. Potom se budu za Vás velice, převelice přimlouvát. Vždyť tak toužím, abyste byla svatá. Vím, stojí to mnoho, ale stojí to také za to! Buďte vděčna, sestřičko, za každý den svého života. Ale to by bylo málo. Buďte vděčna za všechny nepříjemnosti, bolesti a kříže. Jsou to pozdravy nebe, ale podávané nejčastěji lidmi. A to nás klame a neumíme po nich rozevřít náruč. Jak bychom si jednou přáli, abychom mohli sypat Pánu kvítí své lásky – a bude pozdě.

Sestřičko, buďte v tomto sobec – svatý sobec, který umí ze všeho těžit pro svou duši a – a pak má možnost rozdávat jiným. Važme si přítomných okamžiků, chopme se jich a proměňujme v květy lásky pro Pána Boha rukama P. Marie.

Pracujte na své duši, věrně a poctivě. Neochabujte v horlivosti! Věřte, ke stárí člověk vadne a nemá síly ani elánu. Čemu si uvykl, to dělá i nadále. Vidím to zde. Jak krásné je mnohé stárí i při tělesné nemohoucnosti. Buďte, Leonko, také krásná duší. Teď nás má zdobit ušlechtilost duše, добрta srdce a hluboká láska k Bohu a k bližnímu. A především – ke spolusestrám. To Vám přeji, za to prosím teď a budu i potom. Jen Vy také, prosím, pamatujte. V Srdci Ježíšovu Vás klade, tak se s Vámi denně schází Vaše teta SM. Vojtěcha.» (4. listopadu 1987)

»Moje drahá, nejdražší sestřičko Emilie,

pokoj a láska Boží buď vždy s Vámi! Neplačte, sestřičko, pro můj odchod. Vždyť jdu domů. Jen mi, prosím, velice pomozte, abych byla brzy s našimi drahými. Těším se na ně i na ty své ochránce. Věřím, že mi přijdou naproti. I na Vás se, sestřičko, těším, ale přeji Vám, abyste tu byla ještě dlouho a mohla žít ve svatosti jen a jen lásce Boží.

Sestřičko, Pán Bůh stojí za to, abychom zde pro něj snášeli všechno. Milujte HO, trpte pro něj, neste ráda obtíže a bolesti, které Vám láska Boží pošle. Vždyť to můžeme



Procesí kněží při pohřbu.



Průvod sester v čele
s generální vikářkou
M. Inviolatou Krupkovou.

dát večer jako kytičku lásky na dobrou noc – a jaká je to potom krása, štěstí v duši i srdci. Máme to za koho obětovat! A nezapomínejte nikdy na mne. Odpusťte mi, prosím, vše, čím jsem Vás zarmoutila. A přece jsem Vás měla nesmírně ráda. Vím, měla jsem svou cestu a někdy jsem působila bolest těm, které jsem měla nejraději.

Z nebe Vám to nahradím. Sestřičko, jak už nyní toužím, abychom byly svaté. Žijte věrně podle sv. řehole, buďte oddána svým představeným. Milujte je. V tom bude Vaše požehnání. A já Vám ho tolik, tolik přeji! Vaše vděčná SM. Vojtěcha

*Ráda bych napsala všem, ale nevím, jak mi to vyjde. Vím jen, že mám málo času. Ale těším se k Pánu Bohu. Opusťte, že jsem to (nemoc) před Vámi tajila. Z lásky!«
(není uvedeno datum)*

Napsala také svým bývalým spoluvězeňkyním a spolužačkám. V dopise Míle Patové píše o své nemoci, obdivuje její odevzdanost do vůle Boží a sama vyjadřuje svou touhu po cíli, po nebi:

»Já jsem na tom poněkud hůře: po zápalu plic mě léčili jako TBC a později se zjistila Ca plic. I já se plně dávám Pánu, беру z Jeho rukou vše, co posílá, a těším se na nebe. Vždyť to je náš cíl. A tak, moje drahá, drahá Mílo, pozdravuj všechna děvčata, vyřiď, že se za ně modlím.«

Své přítelkyni z vězení Libuši Bulínové 4. listopadu 1987 napsala:

»V pátek 11. 12. končím s ozáčkami – nu – a potom se uvidí. Jsem plně odevzdána do vůle Boží, cítím, jak jsem v ochraně Mariině. Ona si mě převede jednou na druhý břeh – a já se nebojím. S ní musí vše dobře dopadnout. Děj se ve všem vůle Boží. Tak musím ještě drahé kongregaci vyprosit veliké Boží požehnání.

Tobě, drahá, a ostatním děvčatům, která mne znají, vyřiď krásný a radostný vánoční pozdrav. Boží láska ať je provází na každém kroku a v každé situaci. SM. Vojtěcha.«

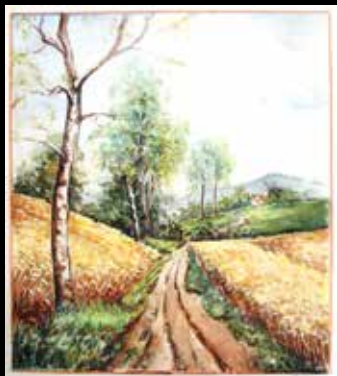
Matka zanechala svým sestrám bohatý materiál – vzpomínky, korespondenci, různé písemné práce. Zdálo by se, že její osobnost jaksi přirozeně získávala charakter zasvěcení. Ale bylo by to jen zdání. Od počátku jejího života v kongregaci se často v její duši rozpoutal ne jeden tuhý vnitřní zápas: stesk dítěte, rozvíjející se vlohy, cholerické ladění charakteru... To vše vícekrát vyžadovalo vnitřní úsilí, kterému jsme se v její blízkosti obdivovaly.

Libezná postava svěží řádové učitelky a ošetřovatelky nemocných, s nepřekonatelným a starostlivým úsměvem, se změnila v křehkou a zároveň nezlomnou „trestankyni“, která po osmi letech tvrdého komunistického vězení opustila se stejným úsměvem pardubickou věznici, znovu oblékla řádové roucho, neúnavně pracovala dál, netušíc, že režim usiluje o její likvidaci, jak později vyšlo najevo.

Po deseti letech skrytosti u nejstarších sester byla zvolena do čela kongregace. Po necelých osmnácti letech náročné služby generální představené ukončila svou životní pouť na lůžku bolesti uprostřed milujících sester svého řeholního společenství. Zhoubný nádor na plicích v jizvě po TBC, kterou onemocněla ve vězení, ukončil její pozemský život. Poslední měsíc zde na zemi prožila ve velkém utrpení. Několik dní před smrtí se jí nečekaně ulevilo a ujistila sestry, že kongregace bude mít dorost. Zůstalo by při naději a při slibu, kdyby po její smrti nezesílil příliv mladých dívek do kongregace. U lůžka nemocných už stojí také řada profesek s věčnými sliby. Z nich vycházejí nové místní představené a také z větší části nové ústřední vedení kongregace, včetně generální představené.

Zemřela klidně uprostřed svých sester 21. ledna 1988. Na smrtelném lůžku uzavírala celý svůj život do jediného akordu, který bylo její srdce v těžké chvíli umírání schopno vyjádřit slovy: *»Ano, Pane.«*

Slavnostního pohřbu Matky Vojtěchy se 28. ledna 1988 zúčastnilo 120 kněží, někteří tajně vysvěcení a na 500 věřících. Její tělo bylo uloženo na hřbitově sester ve Znojmě-Hradišti, kde odpočívá doposud. Úřad generální představené zastávala 17 let a 7 měsíců.



Olejomalby vytvořené Matkou Vojtěchou:
Jaro, Léto, Podzim a Zima



Duchovní odkaz Matky Vojtěchy

Při přípravě pohřbu byla nalezena duchovní závěť, kterou napsala na svátek sv. Karla 4. listopadu 1987.

»Má drahá kongregace,
moje milé, drahé, nejdražší spolusestry, aspoň těmito řádkami „na rozloučenou“ se vrací má duše k vám.

Nejprve „velebí má duše Pána...“ za všechny milosti, nejvíce za milost povolání, a za milosrdenství jeho, neboť věčně je chci opěvovat.

A nyní vzdávám vroucí díky kongregaci:

že mě přijala mezi své členky, mne třináctileté dítě,

že po celou dobu mého života snášela mé chyby, nedostatky a viny,

že mi vždy s láskou dopřávala duchovní i hmotná dobra,

že mně byla vždy oporou, silou a útěchou.

Odcházím, mé drahé spolusestry, s láskou, kterou jsem chovala ke každé z vás. Vy jste byly vždy mou první starostí, ale i mou láskou a útěchou, mou pomocí a oporou. Nesu svůj vděk k vám s sebou! Tam budu za vás prosit, žehnat a bdít nad vámi více, než mi to bylo možné zde. Jen mi pomozte, abych byla brzy ve slávě mého Pána a Snoubence.

Mé drahé spolusestry, ještě se na vás obracím s prosbou matky, která se loučí a říká naposled svá přání, svůj testament: Milujte se! Obě přikázání lásky ať jsou vašim zákonem! Milujte Boha, milujte se navzájem, milujte své bližní – nejvíce chudé! Čím větší bídu vidíte, tím s větší láskou a něhou se k ní sklánějte! Milosrdná láska ať vítězí! U největší bída je místo boromejek! Hledte na naše Matky – naše patrony!

Zachovejte a prohlubujte spiritualitu naší kongregace. Láska, pokora, prostota a jednoduchost, statečnost a upřímnost, rodinný duch a další krásné ctnosti boromejek ať zdobí vaše srdce. Ale především láska! Hluboká, pevná, nezištná! Láska, která jde až ke kořenům lidské bytosti a proniká všechno! Vždyť láska je Bůh v nás!

Duch svatý ať denně posílá proudy světla! On ať vede srdce každé z vás a celou kongregaci. V jeho záři, až mi Pán dopřeje, budu prosit za vás, abyste šťastně došli cíle. Bez úhony! On však neslibil klidnou plavbu, ale šťastný návrat, budeme-li s ním.

A naše milovaná Matka nebeská! Ať nad vámi rozestře svůj plášť! Pozdravím ji za vás, poprosím, aby vás neopouštěla, ale vyprošťovala světlo, sílu, statečnost, moudrost! Řeknu jí, jak ji milujeme! Mé drahé spolusestry, služte Pánu s radostí! A s opravdovostí! Věrně a oddaně! V jakýchkoliv podmínkách!

Úsilí o svatost a milosrdná láska – to jsou naše křídla k nebi! K tomu nás vedou naše pravidla. Budeme-li věrné našim konstitucím, věřte, mé drahé, že kongregace bude sílit, poroste a zmohutní. Jen naše vlažnost a změkčilost by ji pohřbila.

Drahé mé děti v pláštíčkách a s hlavičkami se závoji bílými nebo černými, vám zvláště žehnám. Toužím, aby z vás vyrostly pravé, hrdinné a statečné boromejky! Buďte však pokorné! Tam je základ růstu všech ctností. Svět se vám diví, ale i obdivuje vás. Nezklamte očekávání nebe i země! Tolik lidí čeká na vaše milosrdenství, na záchranu, pomoc! Vy jste daly Bohu své „ano“ – splňte je! Vytrvejte v lásce a oběti! Bůh stojí za to! Objímám vás, žehnám, žehnám!

Celé nebe v čele s Matkou – slavnou Královnou nebes – s našimi ochránci a patrony kongregace i s anděly strážnými mi pomohou děkovat za milost povolání, za vás, za vaši věrnost a lásku.

Odpusťte mi, prosím, čím jsem vás kdy zarmoutila, urazila či zklamala. Ať paprsky Boží lásky tím více – za mne – oblaží vaše duše a srdce.

Děkuji vám všem! Děkuji zvláště členkám generální rady, se kterými se mi tak dobře pracovalo. Světlo Ducha svatého a přímluva Panny Marie ať je s vámi!

Děkuji všem sestrám představeným a prosím je, aby vítězily láskou. Ať uchovávají prvenství duchovního života, bdí nad věrným zachováváním konstitucí, šíří spiritualitu a uplatňují v komunitách milosrdnou službu.

Děkuji každé zvláště, drahé spolusestry! Pán buď s vámi! Láska Boží vás provázej! Duch svatý vás veď cestou světla a obnovy, abyste nezboudily! Objímám vás, loučím se, prosím o přímluvu a těším se na vás!

A žehnej vám všemohoucí a milosrdný Bůh Otec, Syn a Duch svatý. Amen!

Vaše SM. Vojtěcha«

K Vánocům a v období nemoci jí napsal P. Benedikt Holota, OFM:

»Pozdravení, pokoj a přání mocné duchovní radosti z Boží Lásky zasílá br. Benedikt.

Matko Vojtěcho, jsem přesvědčený, že Vaše onemocnění se netýká Vaší osoby, nýbrž Vaší kongregace, že je to nemoc z povolání, a má asi mystický význam pro budoucnost.«

Duchovní profil Matky Vojtěchy

Díky kvalitní formaci jak lidské, tak duchovní byla Matka Vojtěcha schopna zhostit se náročných životních úkolů. Ať už to bylo těžké období ve vězení, přijetí obtížného úkolu generální představené nebo zhoubné nemoci.

Její láska k Bohu se tříbila vnitřní modlitbou, liturgií, eucharistickou adorací, kontemplací Ukřižovaného. Společenství, které jí bylo svěřeno, provedla pokoncilní obnovou, vedena církevním smýšlením a neúnavnou horlivostí po vzoru svatého Karla Boromejského. Ve snaze přizpůsobit život svůj i život společenství požadavkům 2. vatikánského koncilu poznala velkou potřebu otevírat se působení Ducha svatého. Při zvládání těžkostí života jí nechyběla pokora, moudrost,



Symbols spirituality:

Eucharistie, ukřižovaný Ježíš Kristus, Svatá rodina a svatý Karel.

skromnost, naděje a radostný duch. Vynikala především statečností ve víře a v získávání nových povolání.

Pro sebe i pro svěřené sestry hledala pomoc v denní adoraci.

»Denně vás připomínám Pánu v audienci u svatostánku a důvěřuji pevně, že za každým mrakem objevíte zářivé slunko Boží lásky a načerpáte vždy nové světlo pro sebe...« (11. srpna 1988)

»Kongregace tolik potřebuje sestry zamilované do eucharistie! Všechno ostatní je méně! Vždyť jen v eucharistii máme jistotu blízkosti – tak závratně krásné a skutečné – jistotu blízkosti samého Boha. Zůstávejte stále v jeho světle, neste jeho světlo, buďte jeho paprskem.« (20. dubna 1978)

Byla citlivá k potřebám a bolestem druhých, zvláště spolusester, příbuzných a přátel. Její lásku zakoušeli všichni. Mnohé duchovně doprovázela ať už při osobních setkáních nebo prostřednictvím korespondence. Své sestry učila milosrdenství, odpouštění...

»Milosrdenství musíme tedy chápat jako lásku, která je šlechetná a vychází vstříc, která bližního nejen zve a přijímá do společenství, nýbrž jej přímo vyhledává a nutí, aby přišel.« (prosinec 1977)

Vrchol milosrdné lásky viděla Matka Vojtěcha v péči o umírající:

»Instinktem své lásky musíme vycítit, kde rána nejvíce bolí. Milosrdenství vpravdě plné účasti a něhy ať patří umírajícím! Neopouštějme umírajícího, i když je agonie dlouhá! Vracejme se k němu vždy znovu a znovu s modlitbou v srdci, s tichým slovem víry a lásky, s malou pozorností, o které se snad domníváme, že ji nemocný nevnímá ...,

obklopme ho tichem, šetrností a jemností, silou své víry a lásky! Zde můžeme dospět k vrcholnému milosrdenství.» (samizdat Pochodeň I, str. 32, 1978)

Velkou láskou Matky Vojtěchy byla denní modlitba církve. Neúnavně a vytrvale se doslova pídila po nových textech breviáře. K překladu liturgických textů do češtiny podněcovala otce Jana Bártu OFM. U P. Stanislava Špurka si vyprosila komentáře k jednotlivým žalmům. Své nadšení přelávala do srdcí sester, když je učila novým strukturám modlitby breviáře. O toto obohacení liturgie se podělila i s jinými kongregacemi.

Starala se také o nový dorost, mnoha mladým dívkám umožnila tajně vstoupit do společenství, v této věci byla velmi odvážná a vynalézavá, neváhala znovu riskovat vězení.

Po smrti Matky Vojtěchy požádala sestra vikářka Inviolata Krupková sestry z kongregace, aby napsaly své vzpomínky na zemřelou Matku.

Během dvaceti let bylo shromážděno přibližně na čtyři sta čtyřicet dopisů a pohlednic, které se různým způsobem týkají života a osobnosti Matky Vojtěchy. Většina pisatelů děkuje za to, že se jim dostala do ruky životopisná kniha o Matce Vojtěše „Láska smrtí nekončí“. Její život je oslovil a povzbudil k životu víry. Další se zmiňují o pomoci v nálehavých situacích svého života nebo života druhých lidí, za které se na její přímluvu modlili, nebo prosí o další letáčky s modlitbou. Mnohým se vybavily vzpomínky na jejich bývalou spolužačku. Také přicházejí zprávy o vyslyšení na její přímluvu a zájem o její pomoc pokračuje dále.

Kanonizační proces

Dne 28. února 1996 došlo z Vatikánu na brněnské biskupství dovolení (Nihil Obstat ex parte Sanctae Sedis) k zahájení diecézního procesu.

Diecézní proces slavnostně zahájil brněnský biskup Mons. Vojtěch Cikrle 26. listopadu 1996. Po intenzivní práci byl 26. října 2004 v Brně zakončen. Veškerá dokumentace procesu byla přivezena 28. října 2004 do Říma a odevzdána na Kongregaci pro blahořečení a svatořečení. Postulátorem pro římský proces byl jmenován Mons. Josef Laštovica. Dne 3. února 2006 zmíněná kongregace diecézní proces schválila.

Další práce nad životem, ctnostmi a smrtí služebnice Boží Matky Vojtěchy Hasmandové pokračovala v Římě pod vedením postulátora. Podle pokynů Kongregace pro blahořečení a svatořečení Mons. Josef Laštovica vypracoval objemný spis o 750 stranách. Dne 4. listopadu 2009 bylo odevzdáno toto „Positio“, tj. shrnutí všech potřebných informací o životě Matky Vojtěchy, ke konečnému zhodnocení na Kongregaci pro blahořečení a svatořečení. V jubilejním roce Matky Vojtěchy, v lednu 2013, jsme dostaly zprávu o tom, že v tomto roce, dříve než jsme předpokládaly, začne pracovat teologická komise na hodnocení této práce. Na této práci se bude podílet na padesát odborníků, kardinálů a biskupů.

V současné době se připravuje proces nad uzdravením na přímluvu Matky Vojtěchy. I když se Mons. Josef Laštovica podílel ve velké míře na práci na beatifikačním procesu Matky Vojtěchy a byl iniciátorem myšlenky jejího jubilejního roku, samotné realizace myšlenky se nedožil. Zemřel 16. května 2012 v římské nemocnici Pia XI. .

A co nás čeká dále? Pokud jednotlivé komise dospějí k tomu, že služebnice Boží žila a zemřela svatě, její ctnosti jsou heroického stupně, předloží prefekt kongregace výsledek svého zkoumání Svatému otci k vyjádření a uzavření kauzy. Svatý otec může ukončit zkoumání a nazve služebnici Boží „ctihodnou“ – venerabile. Pak bude možné tuto ctihodnou služebnici veřejně uctívat. V případě, že dojde na její přímluvu k zázraku a tento mimořádný jev bude opět prozkoumán odborníky, může ctihodná služebnice postoupit k blahořečení. Tento proces je třeba provázet modlitbou.

Modlitba na přímluvu M. Vojtěchy

Modleme se:

Všemohoucí věčný Bože,

bezpečné útočiště trpících,

dovoláváme se tvé milosrdné lásky a prosíme,

shlédni na nemocného (nemocnou)

a na přímluvu naší Matky Vojtěchy mu (jí) navrať zdraví,

aby tě opět mohl (a) chválit a sloužit ti,

neboť ty žiješ a kraluješ na věky věků.

Amen.

Zprávy o vyslyšení proseb na přímluvu Matky Vojtěchy zasílejte na adresu:

Postulace Matky Vojtěchy

Šporkova 12, 118 00 Praha 1

postulace@boromejky.cz

nebo Via Concordia, 00 183 Roma Italia

více na: <http://www.boromejky.cz/matkavojtechy/> nebo

<https://www.facebook.com/MatkaVojtechy>

Peněžité příspěvky na probíhající proces Matky Vojtěchy Hasmandové je prosím možné zasílat na účet:

27-2072820437/0100, variabilní symbol: 1988

Komerční banka, Kaiserštejnský palác, Malostranské nám. 37/23, Praha 1

Za každý dar srdečně Pán Bůh zaplatí.

Identita Matky Vojtěchy vyrůstá z přijetí řeholního povolání v Kongregaci Milosrdných sester svatého Karla Boromejského. Ona sama mnohokrát vyjadřuje, že toto povolání je pro ni povoláním ke svatosti.

Ztotožnění se s charismatem a spiritualitou společenství sester boromejek formovalo její myšlení a jednání. Stalo se podobou jejího duchovního života, celého životního stylu. Byl to především slib milosrdenství, který byl zřejmý z její modlitby a z kontaktu s druhými. Z každého období jejího života o tom vypovídají svědectví mnohých. Účinně pomáhala, byla vlídná, usměvavá, se srdcem otevřeným, tak rostla její láska.

Kontemplativní rozměr slibu milosrdenství vedl sestru k aktivní účasti na bolesti a strádání člověka, nejen toho nejbližšího, jednotlivého, svěřeného, ale i celé společnosti, světa. A Matka Vojtěcha pomáhala, sloužila, psala dopisy, vyjadřovala se pevně a jasně, hájila pravé hodnoty křesťanského života – ne podle sebe, ale podle toho, jak ten druhý potřebuje. Její vlastní spiritualita milosrdné sestry byla patrná v aktivitě lásky.

Ve vzpomínkách mnohých

»...Bylo dojemné naše setkání po padesáti letech po maturitě (1983). Stála mezi námi dáma v hábitu, nebylo na ní vidět utrpení a žalářování, vyzařovalo z ní něco nedefinovatelného, byla naplněna Kristem a jeho láskou. Všechny jsme vyprávěly malichernosti svého života v minulosti, ona-hrdinka víry se nevychloubala, nenaříkala, jemně s každou povyprávěla a všechno vyslechla, poradila, povzbudila...« (Marie Škaloudová, spolužačka z Učitelského ústavu u Sv. Anny, 9. července 1992)

Její spoluvězeňkyně dosvědčuje: *»Vojtěcha na mne působila blahodárně. Měla kolem sebe tolik jiných, kteří znamenali na společenském žebříčku více než já, ale ona nerozlišovala lidi po této stránce. Když jsem ve vězení konvertovala, viděla jsem, jakou má radost z mého nalezení Krista. Potom už mi nevadilo, že jsem ve vězení, každý den byl pro mne radostný.«*

Ač měla srdce otevřené pro všechny, její naslouchající jemnocit byl soustředěn na církve a na vlastní kongregaci, ne odděleně, ale uvnitř církve. Její zpovědník a duchovní rádce o ní říká: *»Po celou dobu, co jsem mohl nahlédnout do jejího vydávání se, dbala, aby kongregace rostla v duchovním životě i ve vzdělání jednotlivých sester. Neměla větší starosti než kongregaci a musím přiznat, že v jejím osobním duchovním vedení bylo jasně, živě a výlučně zřejmé, že je jí kongregace nade všechno, tj. nad jiné zájmy. Byla mi na ní nápadná odbornost kongregačního vzdělání a přitom až žárlivě myslela na to, aby jí nic neušlo, co by kongregaci zdokonalilo. Musím*

přiznat, že tato snaha po růstu odbornosti kongregace ji tak pudila, že přijížděla na duchovní a řeholní porady pravidelně často, ačkoliv byla stále na cestách.» (Jan Evangelista Urban OFM).

S mnohými sestrami a lidmi kolem ní jsem mohla zakoušet nezištnou lásku. Také jsem se od Matky Vojtěchy mnoho učila a učím se doposud. Mám radost z toho, že mohu o životě Matky Vojtěchy vyprávět druhým.

»Každý z nás má svůj ojedinělý způsob prožívání víry. Každá doba má své zvláštní problémy, a tak Bůh dává různé osobnosti, aby nás upozorňovaly na potřeby doby.» (Jan Adamík SJ)

Čím k dobru lidstva, církve i naší kongregace přispěla a může dále přispívat Matka Vojtěcha?

Dokázala se v mladém věku rozhodnout pro své povolání i přes těžkosti osobní, jako byl stesk po rodině, překonání smrti milovaného tatínka, když byla ještě mladá. A s postojem víry a ještě větším odhodláním šla za svým Pánem.

Přijala těžkosti doby, spojené s obdobím vytvoření protektorátu Čech a Moravy, s obdobím druhé světové války, s přijetím následků s tím spojených, nemožnost studovat na vysoké škole, uplatnit svoji profesi učitelky, protože došlo k zavírání církevních škol.

Zařadila se do služby potřebnému člověku podle okolností doby. Tedy v době války byla podle možností buď u raněných a nemocných v nemocnici, nebo ve škole. Byla pohotová k potřebné rekvalifikaci, schopná přijmout službu, kterou bylo právě zapotřebí poskytnout.

V době komunistické totality se statečně postavila k přijetí úkolu, který jí posléze vynesl ve vykonstruovaném procesu odsouzení a věznění. Zde statečně vyznávala svou víru a hájila hodnoty křesťanského života. Za ně bojovala, byla pro ně i více trestaná a šikanovaná. Ať už to bylo za projevy lásky ke spoluvězeňkyním anebo za napsání žádosti generálnímu tajemníkovi OSN, aby si vyžádala pro sebe i ostatní vězně aspoň minimum práva na náboženský život ve věznicích, nebo když odmítala pracovat v neděli. Dokázala žádat o ospravedlnění a dovolávala se práva na lidštější podmínky a jednání vykonavatelů trestu podle svědomí.

Po osmi letech vězení se vrátila nezlomená, naopak uměla ve víře vytěžit i z tohoto období těžkého života. Přestože vyšla z vězení s podlomeným zdravím, dívala se na tento úsek života velmi pozitivně, jako na školu důvěry a odevzdanosti do Božích rukou.

Náročnost doby ji vedla k hlubšímu a poctivějšímu životu s Bohem i s lidmi. Své povolání k milosrdenství chápala jako vynikající cestu k plnosti života v lásce. Její život vykazoval velkou zralost, kreativitu a rozhodnost naplnit vůli Boží, zvláště když v 56 letech byla zvolena generální představenou kongregace. S velkou

důvěrou vedla své řeholní společenství cestou pokoncilní obnovy jak v době normalizace, tak v letech osmdesátých, ačkoliv měla jen omezené možnosti.

Kéž je mnoho těch, které Matka Vojtěcha na jejich životní cestě povzbudí k radostnému a věrnému životu v jakýchkoliv podmínkách, ale v následování Ježíše Krista s radostným srdcem.

Abstract

This book deals with the personality of Mother Adalbert (Vojtecha) Hasmandova, servant of God. She was born on the 25th of March 1914 and died on the 21st of January 1988. In order to remember the 25th anniversary of her death and the centenary of her birth, the sisters of Saint Charles Borromeo prepared a travelling exhibition whose contents are the basis of the present book. In releasing the book, they wish to make the life of Mother Adalbert known to the general public, to show her importance for all the sisters of the community of S. Charles Borromeo. Through her life she gave an utmost example of courage and bravery and by always faithfully fulfilling God's will she is rightfully considered a spiritual guide for those who work inside and outside the community. As a secret teacher in the communist era she prepared many future sisters.

Each of us has his own unique way to experience faith. Each time period has its own peculiar problems and so God sends us various personalities to show us the needs of the time.

(Jan Adamik SJ)

What had Mother Vojtecha contributed to the good of humanity, the Church and our congregation? Which further contribution can she still offer?

At a young age she was able to follow her vocation, she was faithful to it and strong enough to overcome personal problems (she suffered from homesickness and the death of her father was a severe shock to her), but her faith in God always sustained her.

She was able to face with determination the difficulties that historical periods through which she lived brought: The second World War, the Protectorate of Bohemia and Moravia and their consequences. She couldn't study at university and later she couldn't teach because the church schools had been closed.

She was always able to help her fellow human beings according to their needs. During the war she worked as a nurse taking care of the wounded and the ill, she worked in schools too. She was open to requalification and ready to accept whatever service was required.

She showed how brave she was during the years of communist regime, she accepted a task that ultimately led to her imprisonment after a show trial. Also in prison she was always true to her faith, professed it openly and defended Christian values. She fought for her values and because of her attitude was punished and ill-treated. Among the acts of her bravery, we can remember her kindness towards the other prisoners or her letter to the General Secretary of the

United Nation to ask for the right to exercise her religion at least to a minimal degree also in prison. She refused to work on Sundays. She insisted on having the just treatment in all the situation of prison life.

Her will and faith were intact when, after eight years of imprisonment, she left the prison. Her faith could benefit also from her hardships. Even though, as a consequence, her health was seriously affected, she considered this period of her life as a teaching of trust in God's will.

Exactly because the times were demanding, she lived her communication with God and human beings profoundly and honestly. She understood her religious vocation as the right way to the fulfillment of life in love. All her life witnessed her maturity, creativity and determination to realize God's will. It became even more evident when at the age of 58, she was elected the Mother Superior of her congregation. Although the pressure of the totalitarian regime was particularly hard to bear, especially the years of so called normalization, since 1970 till her death, she led her community in an admirable way.

If only could her life inspire ever greater numbers to follow her example of life full of joy and faith, however hard the conditions of the way may be, let us pursue it in the light of Jesus Christ.

SM. Remigie Anna Češíková SCB

**Matka Vojtěcha
Služebnice Boží
Statečný svědek víry**

Vydalo Nakladatelství ŘÁD,
P. ing. Karel Dachovský, Sarajevská 13, 120 00 PRAHA 2
v roce 2013
Odpovědný redaktor Dominik Bouma
Obálka, grafická úprava a sazba Luděk Joska, studio Tilda

ISBN 978-80-86673-32-5

